

Стенографски дневник

НА

29. заседание

Понеделник, 27 декември 1943 г.

Открито в 10 ч. 15 м.

Председателствувал подпредседателят д-р Петър Къосеиванов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		б) Министерство на финансите. (Приемане)	388
Отпуски	381	в) Министерство на войната. (Приемане)	391
Указ за продължаване на сесията	381	г) Министерство на земеделието и държавните имоти. (Приемане)	391
Дневен ред:		д) Министерство на железниците, пощите и телеграфите — Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. (Приемане)	395
Бюджетопроекти за разходите през 1944 бюджетна година по:		Законпроект за бюджета на разните фондове на държавата за 1944 бюджетна година. (Първо четене)	397
а) Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция. (Разискване и приемане)	381	Говорил: Александър Цанков	399
Говорили: Гето Кръстев	381	Дневен ред за следващото заседание	404
М-р Дочо Христов	388		

Председателствуваш д-р Петър Къосеиванов: (Звъни). Пристъпват нужният брой народни представители. Обявявам днешното заседание за открито.

(Отсъствуват: Александър Загоров, Андрей Лулчев, д-р Васил Георгиев Петров, Васил Чобанов, Велизар Багárov, Гаврил Ленков, д-р Георги Димитровски, Георги Кендеров, Георги Тодоров Кръстев, Димитър Маринов Андреев, д-р Иван Йотов, Илия Димитров Славков, Кирил Георгиев Минков, Киро Костадинов Арианов, Крум Митков, Найден Райнов, Никола Иванов Градев, д-р Никола Дуров, Петър Думанов, д-р Петър Шишков, Симеон Киров Халачев, Тодор Минчев Новаков, Филип Махмудиев)

Преди да пристъпим към дневния ред, има да ви направя следните съобщения.

Председателството е разрешило отпусък на следните г-да народни представители: Борис Кисов — 1 ден и Велизар Багárov — 4 дни.

Има думата г-н министър-председателят.

Министър-председател Добри Божилов: Г-да народни представители! Има да ви прочета следния указ. (Чете)

„УКАЗ № 29

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО

СИМЕОН II,

С БОЖИЯ МИЛОСТ И НАРОДНАТА ВОЛЯ
ЦАР НА БЪЛГАРИТЕ,

Ние, Регентите на България,

По доклад на председателя на Министерския съвет, министър на финансите, под № 1999 от 25 декември 1943 г. и на основание чл. 129 от конституцията,

Постановихме и постановяваме:

Да се продължат заседанията на V редовна сесия на XXV обикновено Народно събрание до 27 януари 1944 г. включително.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на председателя на Министерския съвет, министър на финансите.

Издаден в София, на 26 декември 1943 г.

Подписали регенти:

Кирил Княз Преславски

Д-р Богдан Филев

Генерал-лейтенант Никола Михов

Председател на Министерския съвет,

Министър на финансите: Добри Божилов“

Председателствуваш д-р Петър Къосеиванов: Пристъпваме към първа точка от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите за 1944 бюджетна година на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, отдел администрация и полиция.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите на Министерството на вътрешните работи и народното здраве (администрация и полиция) за 1944 бюджетна година.“

Председателствуваш д-р Петър Къосеиванов: Има думата народният представител г-н Гето Кръстев.

Гето Кръстев: (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Аз разбирам добре и също така добре чувствавам психологическата обстановка, при която трябва да говоря, и затова колкото това и да не е приятно, аз нямам смелостта да се обвия с молба към моите колеги народни представители, към онези дългите речни на които аз слушах с жив интерес и някои от които изпращах с одобрение, да ми напавят че тта и удоволствие и аз не изслушват, за да не сляза от тази трибуна с чувството, че не съм се опитал поне да изпълня своя дълг.

Бюджетопроектът на Министерството на вътрешните работи, и по-специално този на администрацията и полицията, винаги се е считал като скучна тема, която не е разкривала възможност за една екскурзия с по-свободен алюр из военни сектори и изнито държавно управление. И аз не ще се подхвърля на изкушението да правя такава. Но ще бъда много доволен, ако мога да се докосна поне до някои от онези проблеми, които стоят в рубриката на така нареченото вътрешно положение на страната.

Не се касае в настоящия момент да афишираме абстрактни теории, касае се до преценка на дейността на жива хора и институти. И аз оттам ще почна.

Администрация и полиция. Аз ще почна с полицията, онази мъченица, която в миналото се е считала като ахилесовата пета на управляващата партия и която е събирала винаги отровните стрели на опозицията, изковани така щедро из партийните арсенали.

Беше политическа ерес някога да се кажат одобрявани думи за българската полиция, а когато тук дойде да се гласува кредитът за нея, разискванията бяха поставяни под знака на такива настроения, че неговото зачеркване се смяташе като един дълг; този кредит се считаше като разточителство, което кореспондираше дори с предателство.

Но обстановката, при която разглеждаме сега бюджетопроекта на Вътрешното министерство, е изменена. Изменена е и външно-политическата, изменена е и вътрешно-политическата обстановка, и днес върху по-друга плоскост и при по-друга светлина ще трябва да се разглежда този въпрос.

Няма да спорим в днешния момент, полицията е ли един неизбежен институт в устройството на държавата. И най-елементарните познания по държавното устройство показват, че една от съществени елементи за устройството на правовата държава това е полицията. На нас остава да видим доколко полицията в днешния момент, при днешните обстоятелства, когато българската държава има тежката задача да бди за своята вътрешна сигурност, изпълнява своя дълг. Защото, не може да се отрече, полицията в миналото създаваше достатъчно поводи за лоши чувства към себе си, и то главно поради политическата структура на държавата. Полицията беше неуклонно свързана с управляващата партия; тя беше част от нея, изхождаше от нея, следваше нейните директиви

и онези на нейните местни представители и често пъти, когато се създаваха неизбежни конфликти между българското гражданство и управляващата партия, полицията лошо интервенираше — което не беше от естество да ѝ създаде обществен престиж.

Но ето, че нещата се промениха и ние трябва в името на справедливостта да констатираме, че престижът на полицията е значително променен. Не само това — но и нейната подготовка днес е на завидна висота. Полицията днес е с по-висок културен уровень. Днес той е един добър помощник на правосъдието за опазване на правовия ред на страната. И ако може щастливо да се съчетае съдържанието на този институт с външните прояви, да се съчетае с външния блясък, с декорацията, с театралността, с парадността — която, за голямо съжаление, значително много тежи в служебните везни на днешния полицай — мене ми се струва, че полицията би била въвн от всякаква критика.

Но, г-да народни представители, със същата загриженост, с която се налага да обсъждаме всички обществени проблеми днес, трябва да констатираме, че външният блясък, тази театралност, грижите изобщо за естетиката на днешния полицай, като че ли достатъчно много похабяват вътрешните неговии ценности, като че ли достатъчно отслабват волята за борба, като че ли достатъчно пречувстват съзнанието за дълг в някои и ги отклоняват от правилното изпълнение на техния служебен дълг. Такъв полицай върви по наклонената плоскост на удобния живот, той няма желание да дава жертви пред олтар на отечеството. И може би само тъй трябва да се обясни неуспехът на нашата полиция в прочистването на страната от, за щастие, малкото неразумни български граждани, които днес се намират в балкана. Полицията можеше и трябва да изпълни по-енергично своя дълг. И това сигурно би го направила ако имаше съзнание за дълг, ако имаше упорита воля да води борба и ако имаше готовност да дава жертви пред олтар на родината.

Аз зная възраженията, които ще се направят; аз зная, че полицията е дала жертви; имам също убеждението, че спомняйки на тия жертви не е още приключен. Такива жертви ще се дават и от други среди. Но това не е от естество да парализира волята на полицай за борба, това не е от естество да го отклони от едно правилно изпълнение на неговия дълг. Полицаят е войник, г-да народни представители. Полицаят знае, че както войникът, облякъл войнишкия мундир, така и той, облякъл полицейския мундир, отива с призвание да служи като войник, отива със съзнанието, че са неизбежни жертвите пред олтар на родината, защото той е минал през родната казарма, той се е научил как трябва да обича родината, той знае как трябва да щади своя живот тогава, когато трябва да го постави пред олтаря на свещената родина. (Ръкоплескания)

Въпреки всичко това аз имам наблюденията, имам констатациите, че не винаги това съзнание е било налице и не винаги тази упорита воля за борба е била налице. А трябва ли да спорим върху това, че полицията сама трябва да изпълни своите задължения по ликвидирането на неразумните български граждани?

Г-да народни представители! Аз имам чувството, че шепата неразумни хора, които са в балкана, са лесен обект на българската полиция, ако тя, както казах, има готовността, има решеността за действие и има съзнанието, че дължи жертви пред олтар на родината. Но страната може да бъде в затруднение, ако поради излишна предпазливост, поради неопозволена, бих казал, предпазливост, полицията остави това движение да разрастне и страната да се постави под знака на една обща комунистическа акция. Полицията в този състав, в който е, може и трябва сама да изпълни своя дълг. Аз имам това убеждение, имам и това разбиране, че полицията не трябва да обръща поглед надире, тя не трябва да търси сътрудничеството на други институти, чийто престиг трябва да бъде пазен, чийто сили са необходими за други цели, чийто морал трябва да остане непохабен. Вие знаете за кого се отнасят тия мои думи.

Г-да народни представители! Аз винаги съм поддържал, поддържам го и в днешния момент, о всичкото съзнание, че изпълнявам своя обществен дълг, че армията трябва да бъде пазена от съприкосновение с политическата действителност, че армията трябва да бъде пазена от съприкосновение с тия политически баналити, както ги нарече г-н министърът на вътрешните работи, защото това може да даде фатални отражения върху нейния дух, върху нейната дисциплина. Вие помнете, ние всички помним един момент, когато армията беше принудена да напусне пределите на родната казарма и да слезе долу в нашата политическа действителност — за да не кажа в нашето политическо блато — за да интервенира в онзи тежък и жесток спор между българските граждани в един момент критичен за българската държава.

Но кой от вас има убеждението, че армията се върна здрава обратно в родната казарма? Кой не знае, че от тази акция армията излезе с известни поражения, следи от които може би стояха дълго време, а може би и днес още стоят върху снагата на българската армия? И кой не знае, че в днешния момент върховен дълг е да се пази този институт, по-върховен, отколкото всички други, защото във всеки момент армията може да бъде принудена цялостно да грабне оръжието и да пази българската държава? Нека я пазим от контакт с тези, които, поради езунтската тактика, поради перфидната тактика, която имат, могат да внесат разколебание в душата на българския войник.

Българската полиция по моя преценка абдикира да изпълни своя дълг в тези съблудни моменти. И аз го казвам това с най-добрите чувства, аз го казвам с всичкото съзнание на дълг, казвам го за да възкреся съзнанието за дълг и отговорност, да импулсирам към по-енергична борба, да се кристализира, доколкото това е възможно, готовност за жертви пред олтар на родината. Тъй полицията трябва да изпълни своя дълг. И ако това не е направила

досега, аз не намирам, че грехът е на самите онези, които долу неумело, нетактично, нерешително изпълняват своя дълг. Аз мисля, че липсва достатъчно енергично ръководство, липсва такт, липсва умение, липсва план, липсва упорита заповед за изпълнение на този дълг.

Таско Стоилков: Липсвало е, не липсва.

Гето Кръстев: Дай Боже сега да не липсва. В утрешния ден, ако не липсва, очевидно ние ще можем да се поздравим с по-добър резултат.

Тъй схващам задачата на полицията и отправям поглед, отправям зов към всички онези, от чийто действия зависи да се активизира и да се даде по-качествена работа от тази полиция, да може да влезе отново в своята роля.

Администрация. Ще говоря за общинската администрация, защото тя е обект на бюджета проекта на Министерството на вътрешните работи. Общината, г-да народни представители, винаги се е смятала като най-съществена клетка в устройството на българската държава. И може би тъкмо затова реформаторите от 19 май избраха общината, където да отразят един от най-съществени белези на авторитарния режим в лицето на назначаемия кмет. Една връзка, едно съединително звено между българския народ и централната власт беше необходимо. И те възприеха този принцип, който е добре известен от една французка поговорка, която казва: „На елита — управлението; на болшинството — контрола.“ Съединявайки принципа на компетентността в лицето на елита, с принципа на контролата, в лицето на изборните чиновници, направиха се всички усилия, общинската автономия да се запази в нейната същност, като се унищожи онази извратена форма, която в миналото съществуваше. И счете се, че най-удобен за тази връзка между народ и централна власт е интелигентният кмет, човекът, който когато отиде в селото, да може със своята култура, да обхване материалните нужди на това село, който може да схване неговите духовни потребности; един кмет, който да може да бъде истинска връзка между народ и управление, което собено се налага в днешния момент при отсъствието на политическите партии в страната, на обществена политическа сила; един кмет, който да кове върху наковалнята на националната държава бодрия национален дух и упоритата воля на един народ да гради сам своята съдба. И действително тези кметове отидоха по селата, отидоха по общините и — справедливостта го налага да признаем — много от тях изпълниха достойно своето призвание.

Д-р Никола Минков: Така е. (Някои народни представители ръкоплескат)

Гето Кръстев: Мнозина отидоха със съзнанието, че са мисионери в тази страна, отидоха със съзнанието, че изпълняват една историческа мисия и с рядко себеприцание се впуснаха в дейност. И трябва да признаем, че тази променена физиономия, която има материалният образ на България, е дело на интелигентния кмет. Днес ще видите много материални паметници, много паметници на веществена култура, в която личи прозрението в бъдещето на интелигентния кмет и отпечатък на една упорита негова дейност.

Но французите казват: „Няма роза без тръни!“ Това е едната страна на медала. Аз съм принуден да погледна и другата. Като констатирам в областта на материалната култура, че българският интелигентен кмет е направил доста много, аз не бих могъл да кажа, че в областта на духовната култура тези постижения са в същото отношение. За голямо съжаление, намериха се и такива кметове, които, лишени от призвание за обществена работа, не можаха да разпалят в сърцето си пламъка на обич, на уважение към българския народ. И когато отидоха всред него, те оставиха своите сърца из софийските заведения, а там отнесоха само своята плът, за която българският народ трябва да се грижи — за нейното качествено и количествено подобрене.

Таско Стоилков: Няма ли много кабаат и тия, които ги пра-тиха там? Тоя е големият въпрос: кой ги избира и кой ги изпраща?

Обаждат се: Така е.

Гето Кръстев: И затова, г-да народни представители, тези кметове, пристъпвайки в живота с решителната крачка на Хамлета, се явиха в позата на Мефистофел и не само че не стоплиха сърцето на българския народ, не само че не създадоха връзка между народа и централното управление, но като че ли скъсах на много места тази връзка, като че ли унищожиха желаната психологическа връзка и натрупаха огромен баласт, който сега трябва с големи усилия да се чисти. Не може да установи добра връзка онзи, който със своето поведение е възмутил тия, които управлява.

Г-да народни представители! В лицето на интелигентния кмет народът ни обособяваше престижа на управлението, той маркираше това управление с онзи белег, който стои върху личната и обществена дейност на самия кмет.

Таско Стоилков: Имаше един кмет — заклаха го като овен в Горна Козница. Шест пъти го местиха от областната дирекция. Не знам какъв беше, но по този начин улесниха дирекцията.

Гето Кръстев: Ако имам време да открия тази страничка, която уважаемият колега открива в този момент, аз бих могъл да набе-лежа много случаи. За да видите правотата на моите думи и за да разберете тъгата, която изпитвам в този момент, да разберете и основанието да спирам вашето внимание върху тази теза, аз ви

моля, за една минутка само, елате на една малка екскурзия от птичи полет с мен над един само сектор от нашата държава — да вземем например нашата, Врачанската, област — и аз ви уверявам, че вие ще има да видите следните картинки.

Млад интелигентен кмет, недовършил правните си науки още, затворил се в квартирата си, вън от общината, чете усилено за изпита си, . . .

Таско Стоилков: Нито има диплом за наука, нито има диплом да е свършил училището на живота!

Гето Кръстев: . . . а секретар-бирникът, с зачервен от пианство нос, трябва да управлява общината. Този кмет не се смущава нито от воплите на хората, които управлява, нито от несгодите, които те изпитват, нито се трогва от нарежданията, които идват от горе — тревожните нареждания по изпълнение на нарядите — нито дори се трогва от обстоятелството, че в неговия район, в неговата община, в съседното село така наречените бандити вземаха живота на един общински служител само затуй, защото имал куража да каже: „Аз зная къде са бандитите, аз ще ги предам на властта“. Спокойно, невъзмутимо той обогатява своята правна култура, работи за своя изпит.

По-нататък вие ще видите един друг млад интелигентен кмет в своя служебен кабинет да разкарва самодоволно от едната стена до другата количката на своя първороден син, а в туй време нейно превъзходителство кметичката, седнала на неговото бюро, плете пуловер на кмета и изпраща посетителите.

Таско Стоилков: Дума да няма!

Атанас Цветков: Не е интелигентен тогава! Има ценз, без да е интелигентен.

Гето Кръстев: Напротив, той е с поетическо дарование.

Петко Стайнов: Откога търпите тия работи?

Таско Стоилков: Няма да ги търпят вече, г-н професоре!

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: (Звъни) Моля ви се.

Гето Кръстев: Другаде ще видите кмет, потънал в комфортна обстановка, да се движи с луксозни превозни средства, с бляска на някой махараджа, а ако надникнете в неговото досие, ще видите, че той човек е изпъждан от няколко общини за най-вулгарни работи, че той е човек, на шията на когото дори Врачанският областен съд сложи една присъда от 7 години строг тъмничен затвор за присвояване на суми, която беше отменена от апелативния съд, че той е човек, който е събуждал само негодуване там, където е минал, и все пак той и в днешния момент продължава да стои кмет.

Аз не ще спирам вашето внимание върху случая, когато един кмет с жена си в пиано състояние играе кючек пред онези, които управлява, нито ще говоря за онзи Ромео, който прави серенади със селските ергени под прозорците на женени жени и пр. и пр. Аз искам да ви кажа: това е картината, която ще видите в нашата област, ако речете да проявите интерес към онова, което представяват нашите общини.

Е добре, г-да народни представители, аз имам обяснението за това състояние на нещата. Аз и друг път съм го казвал от тази трибуна: един от най-съществени атрибути на доброто управление това е контролата. Когато контролата отсъства, органите на властта се разпускат и затова нашите кметове дойдоха до това положение. А контрола не може да се упражнява, когато във вестниците проникват съобщения като това: „Хикс областен директор е посетил областта си“, за да може на другия ден да съобщят, че се е върнал по служба в София!

Таско Стоилков: Дават отгоре и портрета му.

Гето Кръстев: Ако областният директор отсъства от областта си, очевидно е, че контрол няма да има. Грешката е там, че се намериха хора с разбирането, че листата на българските интелигентни хора е достатъчно бедна, за да може в лицето на един и същ чиновник да се съберат по няколко длъжности, които ги поставяха в невъзможност да изпълняват нито една от тях.

Таско Стоилков: Браво!

Гето Кръстев: Ако контролата, казвам, не отсъствуваше, сигурно не бихме дошли до това положение.

Г-да народни представители! Аз не ще да продължавам по-нататък в този ред на мисли, защото съм респектиран извънредно много от онова изменение в законите за общините, което гласувахме преди няколко дни, аз съм респектиран от мотивите, които придружаваха законопроекта за тяхното изменение. Аз разбирам, че онова, което казвам, е тежало като болка в душата на министра на вътрешните работи и аз го виждам отразено в самия закон за изменение на законите за селските и за градските общини.

Таско Стоилков: По-рано трябваше да стане това.

Гето Кръстев: Но все пак аз оставам малко по-на особено мнение по този въпрос. Мене ми се струва, че платихме голяма цена за нецензования кмет. Аз имам впечатлението, че тази реформа не прозвуча добре в съзнанието на отговорните лица от българския народ. Тази реформа дойде да отрови още повече душата на интели-

гентния кмет, на когото възлагаме толкова големи надежди. Твърдението, че интелигентният кмет не е могъл да се справи с обществените проявления, с това, което сега ангажира нашите грижи, звучи болезнено в неговата душа и той справедливо може да ни върази: да, г-да, простите кметове, неучените кметове някога се справяха с крупни обществени движения, но трябва да се държи сметка за обстановката и за обстоятелствата, при които те са действували. Не забравяйте, че тогава зад този неучен кмет стояха организирани политически сили, зад всеки кмет стоеше една огромна, някоя път, партийна армия, която го подпомагаше в неговите действия. Кой стои днес зад интелигентния кмет?

Ангел Сивинов: Няма освен да върнем партиите на нова сметка!

Гето Кръстев: Това не казвам.

Ангел Сивинов: Това говорите.

Гето Кръстев: Аз разбирам Вашата ревност в защита на кметовете, която Ви кара така да говорите. И аз защитавам кметовете.

Ангел Сивинов: Вие говорите за 1-2 случая и обобщавате за цяло едно съсловие, за което по-рано приказвахте с такъв възторг. Бъдете малко последователен към себе си!

Гето Кръстев: Аз пак приказвам с възторг и говоря по начин, за да може именно тази гангрена, за която имате и Вие данните и убеждението, че съществува, да бъде по-лесно отрязана. Аз никога няма да направя компромис със своята съвест и да не отдам заслуженото на интелигентния кмет. Аз нямам нито професионални, нито лични съображения да си затварям очите пред дейността на кметове, за които имам безспорни данни, че са дерайлирали от изпълнението на своя обществен дълг.

Атанас Цветков: Институтът не е виновен.

Гето Кръстев: Институтът не е виновен. Мозта мисъл е, че този институт трябва да го подсилим. Моята мисъл е, че този паралел, който се прави между бившите и настоящите кметове, като се казва, че днешните кметове не могат да се справят с четническото движение, е неправилен, защото обстановката, при която действуваха старите кметове, не е като тази, при която действуват новите.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: (Звъни) Г-н Кръстев! Ако е възможно, бъдете по-кратък.

Таско Стоилков: Реформата е сполучлива и се посреща добре от масата.

Гето Кръстев: Но, г-да народни представители! Да приключа с тази тема. Понеже съм подканен да съкратя, аз на бърза ръка, конспективно само ще набележа другите въпроси, на които искам да спра вниманието ви.

Г-да народни представители! Този начин на изпълнение службата на днешния кмет и условията, при които той е поставен да изпълнява своя дълг, слагат отново на политическата сцена въпроса за организирането на българските национални сили. Аз разбирам колко това е удобно в днешния момент и затова не препоръчвам никаква рецепта по това организиране. Но аз считам, че резервоарът на българската политико-обществена мисъл трябва да бъде изчерпан до дъно и че там трябва да остане само утайката, а свежите обществени струи трябва да бъдат канализирани в морето на българската нация.

Българският народ не е лишен нито от отделни дарования, нито от здрави обществени сили. И аз си позволявам тук да споделя с вас разбирането си, че познавам едно лице, чието име като спасителен талисман е звучало и звучи в сърцата на голяма част от българския народ. Аз познавам имена, в които вярвам като в Бога и съм убеден, че ако не носят съдбата на изгнаници, биха могли да стоплят сърцата на много български граждани. Защо те да не бъдат привлечени в управлението? Защо да не привлечем всички обществени сили в този момент, когато държавата, повече от всеки друг път, се нуждае от организиране на българските национални сили?

Г-да народни представители! Ние вече имаме известни опити, които не дадоха резултат. Ние имаме опита с политизирането на чиновниците, който остана в историята; имаме и другия проект — за „Български народен съюз“, който също така стои под знака на забвения. Сега чувам отново за един нов съюз, така наречен „България“, който иска да се опре на запасните офицери, на запасното войнство, на „Бранник“, на професионалните организации, на „Пайсий“ и пр. и пр. А la bonne heure, ако това би могло да стане! Но аз и друг път съм правил преценка и съм заявявал, че тия организации още не са дошли до такава степен на обществено развитие, за да могат да бъдат солидна основа на един обществен строй. При това аз считам, че резервоарът на българската обществена и политическа мисъл не се изчерпва окончателно с тия организации. Следователно въпросът за организиране на обществените сили остава открит. Той е наложим в този именно момент, когато държавата е станала обект на нелоялното поведение и действие на Комunistическата партия.

Г-да народни представители! Туй, което днес виждаме, е четническо движение. Тия пратски прояви, които днес дава Комunistическата партия, са само началото. Това е индивидуалният терор, който е началото на една обща повсеместна акция, за която може би се чака моментът, за която може би се чака паролата. Срещу тази акция ние не можем да излезем освен с еднодушните усилия на целия български народ във всичките негови поделения. За-

туй аз казвам, че е повече от необходимо да се открие един широк резервоар, в който да се съберат всички обществени сили, да се кристализира едно съзнание за дълг и да се формира упорита воля за борба срещу това обществено зло.

Приключвам. Аз нямам възможност да ви дам всичките данни, от които личи, че туй, което става у нас, не е изолирано явление в нашата действителност, че това е една акция, заповядана от Третия интернационал, по силата на онази тактика, която той е възприел — тази тактика, която в шестия техен конгрес през 1927 г. предвиждаше масови въоръжени въстания, която на 1935 г. беше коригирана, обаче в смисъл на създаване на така наречения „единен фронт“. Докладчик беше Георги Димитров и той препоръча тактиката — буржоазната да се унищожава със самите нейни средства. Той препоръча и тактиката на така наречения „троянски кон“.

Днес тази тактика има друга формула: „отечествен фронт“. Отечественият фронт — това е народният фронт; отечественият фронт — това е новият троянски кон, който искат да вкарат в сградата на българската държава и българският народ трябва да си вземе добра бележка. Българският народ не може да остане мъртва стража пред вратите на Троя! Той трябва да бъде буден страж пред олтаря на родината. Иначе нас ни чакат изпитания, с които не зная как ще можем да се справим.

Аз имам пред вид историята на нашия народ. Аз зная много добре, че от хан Испериха до Бориса III българският въоръжен народ не един път е бил принуждаван да грабне оръжието в защита на своята независимост и той винаги е успявал да се справи с тая необходимост. Българският народ успешно е вървял по стъпките на Испериха, Симеона, Самуила и винаги е утвърдявал волята си, както и тая на своята държава, да бъде и да продължи. Българският народ и днес няма да се предаде.

Въпреки всичките превратности на съдбата, аз виждам един цар, който изтръгна сърцата на всички български граждани, да стои

на вечна стража в Рилската света обител и да следи за изпълнението на неговите завети. Аз виждам друг един цар, който е закътан в пазвите на сърцата на цял един народ, който расте под историческото сияние на златния век на Симеона и който събира в себе си надеждите и упованията на целия български народ. Аз виждам и една армия, която като буден страж бди над интересите на родината. Аз виждам един народ, който въпреки всичките изпитания — може би зле да е управляван — но стоически понася всичко, за да може да види осъществено своето дело: велика и обединена България!

Аз имам убеждението, че през подвига на Гюро Михайлов и на капитан Списаревски винаги ще блести един мощен български дух, една упорита воля за победа. И не са пиратските нападения, които могат да ни спрат. Българският народ може да бъде атакуван из засада, върху него могат да сричат куполите на собствените му къщи, но от пепелищата, образувани от тях, той ще излезе с по-крепък дух и с по-мощна воля за борба, за да види осъществен своя идеал: велика и целокупна България. (Продължителни ръкоплескания)

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 1)

Кредитът по § 1 се увеличава на 765.077.900 лв.

В обяснителната таблица към § 1 бюджетарната комисия направи следните изменения:

На стр. 9 в „II. Отдел бюджетно-контролен“, вместо 10 контролери по отчетността III-I ст., стават „12 контролери по отчетността III-I ст.“

На стр. 10 в „а) служба личен състав и подготовка“, вместо 1 картотекар, стават 2 картотекари; в „б) служба проучване, съгласуване и избори“, вместо 2 картотекари, предвиждат се 1 картотекар.

На стр. 11 след „4. Отделение за многодетните български семейства“ се прибавя нов отдел — „5. Отдел лекуване“, както следва:

Параграф	Брой на служителите по бюджета за 1943 г.	Разрешени кредити по бюджета за 1943 г.	Брой на служителите по бюджета за 1944 г.	Наименование на службите и длъжностите	Страница № по ред от таблицата	Месечна заплата единому	Годишна заплата единому	Разрешени кредити за всички за 1944 бодж. год.
				„5. Отдел лекуване“				
1	1		1	Началник на отдела	9—54	9.400	112.800	112.800
2	2		2	Главни инспектори	9—52	8.000	96.000	192.000
1	1		1	Началник на служба (аптекарска)	9—51	7.000	84.000	84.000
1	1		1	Инспектор лекар III—I ст.	11—18	5.200—6.800	62.400—81.600	62.400
1	1		1	Инспектор аптекар III—I ст.	11—15	5.200—6.800	62.400—81.600	62.400
1	1		1	Ръководител на служба (аптекарска сметки)	9—46	4.200	50.400	50.400
1	1		1	Деловодител I категория III—I ст.	8—21	2.600—3.000	31.200—36.000	31.200
1	1		1	Машинописец II—I ст.	8—17	2.400—2.800	28.800—33.600	28.800
9			9	Всички за отдел лекуване		—	—	624.000
				Лечебни заведения				
				Болници				
				Болница „Царица Йоанна“ в София с 430 легла и с лечебница-диспансер				
				Началник на болницата (лекар), той е началник на отделението за хирургия	12—2	11.200	134.400	134.400
				Помощник-началник на болницата, той е управител на лечебницата-диспансер и началник на I отделение за вътрешни болести	11—26	8.400	100.800	100.800
				Инспектор лекар III—I ст.	11—18	5.200—6.800	62.400—81.600	62.400
				I отделение за вътрешни болести с 90 легла, от които 10 за професионални болести				
			1	Лекар специалист (професионални болести)	1—21	6.200	74.400	74.400
			3	Старши лекари	1—10	5.600	67.200	201.600
			4	Младши лекари	1—19	5.000	60.000	240.000
			4	Милосърдни сестри	1—8	2.800	33.600	134.400
			1	Лаборант II—I ст.	1—3	2.000—2.800	24.000—33.600	24.000
			11	Прислужници I категория	8—3	1.800	21.600	237.600

След това следват таблиците, отпечатани на страници 24—32 от обяснителната таблица до перото за повишение за изслужени години.

Във Варненската лечебница се предвижда 1 банков контролър, категория IV—I, с месечна заплата 4.600—6.200 лв.

В Скопската лечебница се предвижда 1 банков контролър, категория IV—I, с месечна заплата 4.600—6.200 лв. и 1 домакин, категория III—I, с месечна заплата 2.600—3.600 лв.

В Бургаската лечебница се предвижда 1 банков контролър, категория IV—I, с месечна заплата 4.600—6.200 лв.

На същата страница 11 в „Домакинска служба“ след „2 книговодители III—I ст.“ се предвижда „1 радиотелеграфист“, 23—12, с месечна заплата 2.800 лв.

На стр. 12 в „I. Областни дирекции“ вместо 15 помощник-областни директори, стават 28 помощник-областни директори, от които 13 и областни полицейски началници, ст. командири II ст., като кредитът се увеличава на 2.688.000 лв.

На същата страница в „2. Околийски управления“ след „131 околийски управители III—I ст.“ се предвиждат „131 помощник-околийски управители, те и полицейски началници, мл. командири I ст.“, 25—48 с 4.600 лв. месечна заплата.

На стр. 15 таблицата за „а) Служба криминална полиция“ се прехвърля на стр. 21 след таблицата за „6. Софийска градска полицейска област“.

На стр. 16 таблицата на „Бюро адресно“ се прехвърля на стр. 21 след прехвърлената от стр. 15 таблица за „а) служба криминална полиция“.

На същата страница 16 в „Гранична паспортна служба“, вместо „15 ръководители на бюро“, става „15 началници на бюро“.

На стр. 17 се заличава щатът за печатниците.

На стр. 19 в „I. Областни полицейски управления“ се заличават службите на 13 областни полицейски началници, старши командири II степен.

На същата страница в „2. Подпийски служби при околийските управления“ службите на 131 околийски полицейски началници, мл. командири II ст., се заличават.

На края на обяснителната таблица се прибавя следният текст относно заплатите на служителите при лечебните заведения и Института за обществено осигуряване:

„За повишение за изслужени години, за преназначаване в по-горна степен и категория и за доплащане разликата в заплатите на служителите, които по бюджета за 1942 бюджетна година са получавали по-голяма заплата от тази по таблиците. . . . 7.673.600

12.5% за фонд „Пенсии за изслужено време“, съгласно чл. 38, буква „а“, от закона. . . . 5.250.000

Намаление съгласно чл. 5 от наредбата-закон за бюджета на държавата за 1935 бюджетна година. . . . —

Процентно възнаграждение за поскъпване на живот и месечно възнаграждение за деца. . . . 10.750.000

Възнаграждения на частни лица и надничари за възложена им работа от лечебните заведения, както и за допълнителен персонал-надничари за заместване на щатни служители, повикани на временно военно обучение, включително: данък занятие, обществени бедствия и вноски за обществено осигуряване. . . . 4.000.000

Заплати и други на служителите при лечебните заведения от Института за обществено осигуряване. . . . 62.000.000

А всичко за заплати при Министерството на вътрешните работи и народното здраве. . . . 765.077.900.“

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 1, заедно с обяснителната таблица, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 3)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 5)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 6)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 7)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 8)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 9)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 10)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 11)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 12)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 13)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 14)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 15)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 16)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 17)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 18)

По този параграф няма предвиден кредит. (Чете § 19)

По този параграф също няма предвиден кредит. (Чете § 20)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 21)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 22)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 23)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 24)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 25)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 26)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 27)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 28)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 29)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 29 заедно с таблицата към него, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 30)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 31)

По този параграф няма предвиден кредит. (Чете § 32)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете в 33)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 34)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 35)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 36. Помощи на семействата на длъжностни и частни лица, убити във връзка с запазване на реда и сигурността на страната или вследствие на провеждане мерки от административните и полицейски власти за запазване на този ред и сигурност. Помощи на ранени и заболели и награди на отличили се длъжностни и частни лица при същите случаи. Помощи на семействата на убити по повод и при изпълнение на службата длъжностни лица по ведомството на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, вкл. при общините, както и помощи на ранени такива служители. Помощите и наградите до 500.000 лв. се разрешават от министъра на вътрешните работи и народното здраве — 10.000.000.“

В този параграф на осмия, деветия и десетия ред комисията заличи думите „по ведомството на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, вкл. при общините“.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 36, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 37)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 38)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 39)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: Таблицата „Общо повторение по бюджета“ се заличава.

Предвиждат се следните нови параграфи, взети от гл. II на бюджета на Института за обществено осигуряване за 1943 бюджетна година, които минават към нова глава VII, както следва: (Чете)

„Глава VII.

Лечение

Наднични обезщетения и други облаги

§ 40. Наднично обезщетение на осигурените при домашно, болнично и курортно лечение — 30.000.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Постъпило с предложение от народния представител Борис Попов в следния смисъл: по бюджета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, администрация и полиция, за 1944 бюджетна година да се заличат кредитите по предвидените нови параграфи 40, 41, 42, 43, 52 и 72“.

Г-н Попов, поддържате ли предложението си?

Борис Попов: Поддържам го.

Димитър Пешев: Аз моля г-н министъра на вътрешните работи да направи една декларация за характера на тази реформа, която става сега.

Министър Дочо Христов: Аз имам намерение да дам обяснение. Нека да минат параграфите, ще дам обяснение.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Съгласен ли сте с предложението?

Министър Дочо Христов: Съгласен съм.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат предложението на г-н Борис Попов в смисъл, в бюджета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, администрация и полиция, за 1944 бюджетна година да се заличат предвидените кредити по параграфи 40, 41, 42, 43, 44, 52 и 72, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 41. Погребални разходи и 75-дневна парична помощ — 2.000.000.“

Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„§ 42. Храна и квартира на изпратените осигурени на курортно лечение, както и превоз и пътни пари за същите — 6.000.000.“

Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„§ 43. Пътни пари на осигурени и служители за лечението им, както и за превоз на лекари за прегледи и лекуване на тежко болни в домовете им, съгласно наредбата на директора на института — 2.500.000.“

Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„§ 44. Амбулаторни прегледи и за лечение в болнични заведения и санаториуми; рентгенови прегледи, снимки и бани — 10.000.000.“

Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„Възнаграждение на нещатен санитарен персонал

§ 45. Месечни възнаграждения на 120 души доверени лекари от 1.000 до 3.500 лв. включително месечно едному, включително и с 10% увеличение, дадено съгласно 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 август 1941 г., протокол № 132; месечни възнаграждения по 1.500 лв. на лекари специалисти за приходяща служба за 1 час дневно в лечебниците на института, където липсват съответни специалности, и за времетраене най-много 2 часа дневно; хонорар на лекари при Дирекцията на народно здраве и при общинските здравни служби за прегледи на осигурените по домовете им или в кабинетите на лекарите вън от служебно време в места, където институтът няма свои лекари; хонорар на лекари консултанти, където институтът няма лекари от съответните специалности, по таксовия правилник на Главната дирекция на народното здраве за таксите за прегледи за лекарите на частна практика; обезщетение на служебни лекари, фелдшери и акушерки за отнемане (откупване) правото им на частна практика — съобразно с нарочна таблица, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда и от министъра на финансите, ако такова възнаграждение се даде от Главната дирекция на народното здраве — 5.000.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 46. Хонорар на зъболекари и зъботехници, както и месечни възнаграждения на 15 зъболекари-лечители по 3.500 лв. месечно едному за 5-часова дневна работа, включително и 10% увеличение, дадено съгласно 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 август 1941 г., протокол № 132 — 4.000.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 47. Хонорар на акушерки — 1.000.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Разходи за личния състав

§ 48. Пътни и дневни по сметка за командировани длъжностни и частни лица — 1.000.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 49. Възнаграждения на частни лица за участие в комисии, създадени с закон или правилник — 150.000.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 50. Парични помощи за лекуване на служители и помощи на служители, съгласно членове 70 и 71 от закона за държавните служители — 50.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 50, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)
„§ 51. Облекло, обувка и други на щатните служители — 1.500.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 51, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Веществени разходи

§ 52. Лекарства, санитарни материали и други, отпуснати от концесионни аптеки, ортопедически средства и материали за превръзки на осигурените — 10.000.000.“

Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„§ 53. Медикаменти, санитарни материали, химически произведения, филми и други за аптечния склад и аптеките на института — 15.000.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 53, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 54. Хранителни продукти и фураж за болните, санаториумите и лечебните станции на института; порционни пари, както и наемане и разходи за обработване зеленчукови градини: семена, материали; свине за угояване и храна за тях; надници за временни и постоянни работници; възнаграждения за отделно извършени работи във връзка с градините; данък-занятие, обществени бедствия и вноски за обществено осигуряване за надниците — 13.000.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 55. Инвентарни предмети, мобили и ложьщнина; превозни средства: медицински и други апарати и инструменти; лекарски престилки и работни комбинезони; сметачни, счетоводни и други канцеларски машини и други — 8.000.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 56. Библиотечни: книги, списания, вестници и други подобни — 150.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 57. Жив инвентар: коне, волове и други животни — 150.000.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 58. Печатане на ценни и неценни книжа и формуляри — 3.000.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 59. Преустройство и поддържане чрез предприемачи и стопански начин собствените сгради на института, служещи за лечебни заведения и уреждане градините при тях — 2.000.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 59, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 60. Канцеларски и други материали — 700.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 61. Застраховка на движими и недвижими имоти — 200.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 62. Поддържане на всички движими имущества и на добитък и фураж за добитък, включително гориво, масла и други за превозните средства — 2.500.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 63. Поддържане чистотата, миене, чистене, дезинфекция, боядисване и други подобни — 1.500.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 64. Телефонни, телеграфни, пощенски и радио-такси: телефонни абонаменти и обяви — 300.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 64, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 65. Съдебни и митнически такси, навла, денгуби и други подобни — 300.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 65, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 66. Наемане сметачни, счетоводни, статистически и други канцеларски машини и тяхното поддържане — 100.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 66, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 67. Наем на помещения, на места и градини — 2.500.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 67, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 68. Такси за вода, осветление, отопление, смет, канал и други подобни — 4.000.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 68, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 69. Посрещане на гости, официални лица, чужденци и разходи за служебни тържества. Разходите се оформяват с разписки, които могат да бъдат подписани и от директора на института — 200.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 69, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Връщане неправилно внесени суми

§ 70. Връщане неправилно внесени суми за текущата година. По този параграф няма предвиден кредит. (Чете)

„§ 71. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 300.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 71, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Неизплатени разходи по сключени бюджетни упражнения

§ 72. Разходи по сключени бюджетни упражнения за осигуровка болест и майчинство и за разходи по осигуровка злополука, както и оформяване помощите, изплатени съгласно 38. и 6. постановления на Министерския съвет, взети в заседанието му от 30 септември и 4 ноември 1942 г., протоколи № 127 и 145 — 3.000.000 лв.“
Кредитът по този параграф се заличава. (Чете)

„Допълнителни кредити

§ 73. Запазен фонд за допълнителни веществени разходи — 3.000.000 лв.“

Председателствуващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 73, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Всичко разходи за лечение — 133.100.000 лв.“

„А всичко за Министерството на вътрешните работи и народното здраве — 1.822.530.000 лв.“

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които г-да народни представители приемат бюджета за разходите на Министерството на вътрешните работи (администрация и полиция) за 1944 бюджетна година в размер на 1.822.530.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетът на администрацията и полицията е приет окончателно. (Ръкоплескания)

Има думата г-н министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър Дочо Христов: Една съществена реформа стана със съгласието на министъра на търговията, промишлеността и труда и на министъра на вътрешните работи и народно здраве относно лечебните служби при Института за обществени осигуровки. Касае се въпросът да се съберат в обща дирекция за обществени грижи служби сродни помежду си. Прехвърлянето на тези лечебни служби към Министерството на вътрешните работи и народното здраве, където е и Дирекцията за народно здраве, няма да оцети и не изменя с нищо характера на службите, както те са предвидени в закона за Института за обществени осигуровки. Промяната се прави само с цел да могат да бъдат групирани обществените грижи, без да се засегнат о нищо интересите на работниците, без да се отнеме възможността или да се затрудни удобството на работниците за получаване на здравна помощ.

Това е една декларация, която правя, за да се разбере, че тази реформа не се прави с цел да се използват санитарните служби, предвидени в Института за обществени осигуровки, за други цели и други нужди и по този начин набраните средства за една цел да се използват за друга. Работничеството абсолютно с нищо няма да бъде оцетено. Характерът на службата с нищо не се променя. Само се променя мястото на болниците — вместо при Института за обществени осигуровки, отиват при Дирекцията за обществени грижи при Министерството на вътрешните работи и народно здраве, където е и Дирекцията за народното здраве и откъдето ще се упражнява още по-ефикасен контрол, както се упражнява досега от Дирекцията за народното здраве върху всички здравни, лечебни служби в царството.

Димитър Пешев: Значи, г-н министре, досегашният социален характер на тези лечебни институти и заведения се запазва.

Министър Дочо Христов: Не се променя с нищо.

Д-р Никола Минков: Нали утре ще се разглежда този въпрос?

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Свърши се.

Д-р Никола Минков: Нали има специален закон?

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Предложението на г-н Попов е по бюджета.

Д-р Никола Минков: Аз смятам, че трябва да обсъдим законопроект, който е внесен, а след това бюджета. Сега се предreshава въпрос, който се разрешава с един закон.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Преминуваме към доклада на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите по Министерството на финансите за 1944 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете заглавието и § 1, заедно с обяснителната таблица)

Бюджетарната комисия увеличи кредита по § 1 от 333.500.000 лв. на 335.630.000 лв. вследствие на промените в обяснителната таблица а именно:

На стр. 13 забележката „Началникът на отделението и инспекторите по гербовия налог имат всички права, които законът за финансовата инспекция дава на финансовите инспектори“ се поставя след „1 уредник“ от „Отделение за гербов налог“, като след думите „Началникът на отделението“ от тази забележка се поставя запетая и се прибавят думите „гл. инспектори“.

На стр. 14 в „Дирекция на държавния бюджет и отчетност“, вместо 2 контролори по бюджета и отчетността, стават 3 контролори по бюджета и отчетността. Заличава се длъжността 1 помощник-началник. На същата страница в „Отдел бюджетоконтролен“, вместо трима книговодители III—I ст., стават двама. В същия отдел се предвижда длъжност 1 уредник с 3.800 лв. месечна заплата.

На стр. 15 в „Домакинство и общи служби“, вместо 1 технически ръководител по пожарната служба, става 1 началник на бюро по противопожарна защита с 5.600 лв. месечна заплата.

В „Дирекция за преките данъци“, вместо 1 началник на отделение, стават 3 началници на отделения; вместо 6 главни инспектори, стават 10 главни инспектори; вместо III инспектори III—I ст., стават 5 инспектори III—I ст.; вместо 1 началник на служба по персонала за преките данъци и акцизите, става 1 началник служба (по пер-

сонала за преките данъци); вместо 4 деловодители I кат. III—I ст., стават 3 деловодители I кат. III—I ст.; вместо 4 писари, стават 4 книговодители III—I ст.

На същата страница, вместо „Отдел за данъчно счетоводни експертизи и търговски книги“, става „Данъчно счетоводни и търговски книги“, и вместо 1 началник на отдела, предвижда се 1 поддиректор с 9.800 лв. месечна заплата.

В „Дирекция за държавните привилегии и за акцизите“ се предвижда 1 деловодител I кат. III—I ст., със съответната заплата.

На стр. 16, „Дирекция на митниците“, 1 началник на отделение (административно) става 1 началник на отдел; 1 началник на отделение (на касови операции) става 1 началник на отдел на (касови операции).

На същата страница „Отделение за тарифи, контрола по прилагането им, информации и статистики“ става „Отдел за тарифи, контрола по прилагането им, информации и статистики“, като за началника на отдела се предвижда 9.400 лв. месечна заплата.

На стр. 18 в „Областни данъчни и акцизни управления и приравнени на тях“ се правят следните изменения:

Вместо 51 началници, стават 53 началници; вместо 3 началници на служби, стават 8; вместо 22 помощник-началници, стават 17; вместо 117 помощник-началници стават 119, вместо 9 началници на бюро, стават 10, вместо 47 контролори по данъци, стават 57, вместо 52 ревизори на бирници, стават 53; вместо 408 агенти II—I ст., стават 402; вместо 505 бирници III—I ст., стават 511; вместо 23 касиери II кат. III—I ст., стават 24; вместо 43 архивар-регистратори, стават 45; вместо 50 машинописци II—I ст., стават 71; вместо 253 писари, стават 235; вместо 83 пристави, стават 85; вместо 386 стражари II—I ст., стават 393; и вместо 156 прислужници I кат. стават 159.

На същата страница в „I ст. данъчни и акцизни управления“, вместо 109 пом.-началници, стават 110; вместо 162 агенти II—I ст., стават 163; вместо 376 бирници III—I ст., стават 379; вместо 8 машинописци II—I ст., стават 12; вместо 117 писари стават 112; вместо 287 стражари II—I ст. стават 286 и вместо 84 прислужници I категория, стават 82.

На стр. 19 в „II ст. данъчни управления“, вместо 30 началници, стават 29; вместо 46 помощник-началници, стават 43; вместо 3 ревизори на бирниците, стават 2; вместо 48 агенти II—I ст., стават 45; вместо 139 бирници III—I ст., стават 130; вместо 29 пристави II—I ст., стават 28; вместо 29 архивар-регистратори, стават 28; вместо 36 писари, стават 34; вместо 127 стражари II—I ст., стават 122 и вместо 33 прислужници I категория, стават 32.

На същата страница, в „Митници“, вместо 1 управител Соф. митница, става: 11 управители на митници; вместо 8 управители на митници става 1 управител на митница; вместо 8 управители I ст. стават 7; вместо 7 управители II ст. митница стават 5; 1 началник на групата по преследване на контрабандата, става 1 началник на служба по преследване на контрабандата; вместо 2 помощник-началници на група по преследване на контрабандата, стават 3; вместо 17 контролори по гербовия налог в данъчните управления, разпределени с заповед от министъра на финансите, стават 16; вместо 35 контролори III—I ст. за спиртоварни и нови фабрики, на разположение на министъра на финансите, стават 60, вместо 35 ревизори на бирници, разпределени по данъчни управления с заповед на министъра на финансите, стават 10; кредитът за „Стажанти за данъчни служители“, стр. и № на табл. 12—113, се намалява от 1.152.000 лв. на 864.000 лв., като след тях се предвиждат „Стажанти за акцизни служители“, стр. и № на табл. 12—113, с кредит 288.000 лв.; кредитът за „Стажанти за данъчни служители“, стр. и № на табл. 12—112, се намалява от 1.944.000 лв. на 1.512.000 лв., като след тях се предвиждат „Стажанти за акц. служители“, стр. и № на табл. 12—112, с кредит 432.000 лв.; перото „Намаление по чл. 5 от закона за бюджета на държавата за 1935 бюджетна година“ се заличава.

На стр. 20, в II. Таблица-шат на служителите при областните, данъчните и акцизните управления и приравнените на тях за 1944 бюджетна година, в данъчното управление в гр. Пловдив, вместо 5 началници на бюро, стават 6. За данъчното управление в гр. София, вместо 3 началници на служби, стават 8; вместо 17 пом.-началници, стават 12; вместо 44 контролори по данъците, стават 54 и вместо 75 агенти, стават 65. За данъчното управление в гр. Ямбол се предвижда 1 касиер.

В акцизните управления в: Бургас, Варна, Видин, Враца, Габрово, Горна Оряховица, Дупница, Кърджали, Кюстендил, Пловдив, Плевен, Пазарджик, Русе, София, Скопие, Стара Загора, Сливен, Хасково, Шумен и Асеновград се предвижда по 1 машинописец; в същите акцизни управления писарите се намаляват с по 1.

Предвижда се данъчното управление в гр. Горна Джумая с: 1 началник, 1 пом.-началник, 1 ревизор на бирниците, 3 агенти, 6 бирници, 1 архивар-регистрактор, 2 писари, 2 прислужници.

Предвижда се акцизно управление в гр. Горна Джумая с: 1 началник, 1 пом.-началник, 1 агент, 1 архивар-регистрактор, 1 машинописец, 2 пристави, 7 стражари и 1 прислужник.

На стр. 22, в III. Таблица-шат на служителите при първостепенните данъчни и акцизни управления, за 1944 бюджетна година, за данъчното управление в гр. Балчик, вместо 2 пом.-началници — 1; вместо 4 агенти — 1; вместо 7 бирници — 4; вместо 3 писари — 2; вместо 5 стражари — 3; вместо 3 прислужници — 2.

Вместо в гр. Горна Джумая, предвижда се данъчно управление в гр. Трън, като вместо 1 пом.-началник — стават 2, вместо 6 бирници — 7; предвиждат се 1 пристав, 4 стражари; вместо 2 прислужници — 1.

Вместо акцизно управление в гр. Горна Джумая, предвижда се данъчно управление в гр. Кула, като вместо 1 пом.-началник, стават — 2; вместо 1 агент — 2; предвиждат се 5 бирници; вместо 2 пристави — 1 и вместо 7 стражари — 4.

В акцизното управление в гр. Казанлък се предвижда 1 машинист, вместо 1 писар.

За акцизното управление в гр. Нова Загора се предвижда 1 машинист.

За данъчното управление в гр. Радомир, вместо 15 стражари — 5.

За данъчното управление в гр. Струмица, вместо 1 стражар — 11.

За акцизното управление в гр. Севлиево, се предвижда 1 машинист и вместо 2 писари — 1.

За данъчното управление в гр. Самоков, вместо 4 агенти — 3.

За акцизното управление в гр. Троян се предвижда 1 машинист вместо 1 писар.

На стр. 23, в „IV. Таблица-щат на служителите при второстепенните данъчни управления за 1944 бюджетна година“, за данъчното управление в с. Две могили се предвижда 1 пристав и вместо 2 стражари — 3.

Данъчното управление в гр. Кула се заличава.

За данъчното управление в гр. Омуртаг, вместо 1 агент — 2.

За данъчното управление в гр. Свети Врач, се предвижда 1 ревизор на бирници.

За данъчното управление в гр. Тервел се заличава 1 ревизор на бирници.

Данъчното управление в гр. Трън се заличава.

Предвижда се данъчно управление в гр. Каварна с: 1 началник, 1 пом.-началник, 1 агент, 3 бирници, 1 архивар-регистратор, 1 писар, 2 стражари и 1 прислужник.

На стр. 24, в „V. Таблица-щат на служителите при митниците за 1944 бюджетна година“, за митниците в: Бургас, Варна, Кавала, Лом, Пирот, Пловдив, Русе, София, Свищов и Скопие се предвижда по 1 управител на митница; във втората графа остава 1 управител на митница за Дедеагач, останалите се заличават.

Предвижда се 1 управител на I ст. митница във Видин, вместо 1 управител на II ст. митница за същия град.

За митницата в гр. Пловдив 1 управител на I ст. митница се заличава; също и за митниците в Свищов и Скопие.

За митницата в гр. Сомовит се предвижда 1 управител I ст. митница, вместо 1 управител II ст. митница.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които г-да народни представители приемат § 1, заедно с обяснителната таблица, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 3)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 5)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 6)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 7)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 8)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 9)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 10)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 11. Помощи за лекуване на заболели и за погребение на починали бедни служители по ведомството, по членове 70 и 71 от закона за държавните служители, помощи за убити данъчни служители и премии по застраховка на техническия ръководител по пожарното дело за смърт и трайна инвалидност — 700.000 лв.“

В този параграф комисията заменя думите „Технически ръководител по пожарното дело“ с думите: „началника на бюро по противопожарната защита“.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 12)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 13)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 14)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 15)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 16)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 17)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 18)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 19)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 20)

В таблицата по този параграф комисията заличава буква „в“ и увеличава кредита по буква „г“, която става буква „в“, на 10.450.000 лв.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 21)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 22. Порционни пари на стражата, на техническия ръководител по пожарното дело и фуражни пари за коне, помощи за купуване коне, когато техните собствени коне се повредят или умрат при изпълнение на службата, храна на кучетата при митническите постове. Формено облекло и обувки на техническия ръководител по пожарното дело, на прислужниците, разносвачи на известия, на данъчни, акцизни и митнически пристави и младши стражари и гумени ботуши и мушамы за стражата в солниците; обувки и блузи на постоянните чистачки, формено облекло на служителите по ведомството на митниците, съгласно чл. 36 от закона за митниците, и тоги на държавните адвокати, за храна и други разходи за децата при детския дом — София — 35.000.000 лв.“

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Които приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 56)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 57)

Комисията намали кредита по този параграф на 1.235.000 лв.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 57, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 58)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 59)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 59, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 60)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 61)

Комисията увеличи кредита по този параграф на 21.622 лв., като в таблицата по същия параграф прибави нова буква „в“ със следния текст: „Изгубени процеси, обезщетение, лихви и разноски по воденето и изпълнението им — 15.000 лв.“

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 61, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 62)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 63)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: Комисията заличи на страница 8 последния текст: „Разходните документи на Погасителната каса по З. О. Д. З. К. за 1934, 1935 и 1936 бюджетна година, когато същата е била автономна и бюджетът ѝ се е определял от управителния съвет, а отчетът по упражнението на същия се е проверявал от специалната комисия, изменено с изменение на З. О. Д. З. К., от 1 май 1939 г., алинея първа на чл. 25а — след преглеждането им от Софийската областна сметна палата, да бъдат върнати на Погасителната каса.“

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетът за разходите по Министерството на финансите за 1944 бюджетна година е приет окончателно. (Ръкоплескания)

Минаваме на:

Бюджетопроекта за разходите по Министерството на войната за 1944 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т“

за разходите по Министерството на войната за 1944 бюджетна година.

(Чете § 1)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат заглавието на бюджетопроекта и § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 3)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 5)

Към този параграф комисията прибави следната алинея: „От кредита по този параграф се отпускат на Министерството на земеделието и държавните имоти 5.000.000 лв. за насярчение производството на каучуковите растения.“

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 6)

В последната алинея към този параграф, който гласи:

„От кредита по този параграф се изплащат и разходите за: даване помощи на съществуващия при Министерството на войната редакционен комитет на военните издания за отпечатване на ценни трудове по военното дело и за субсидиране на военните списания — 500.000 лв., на Съюза на запасното войнство — 3.000.000 лв. и на Македоно-одринското опълчение — 800.000 лв.; за набавяне ордени чрез интендантството на двореца — 5.000.000 лв.“

Пред думите „и на Македоно-одринското опълчение“ комисията прибави следния текст: „на дружеството на военните писатели — 200.000 лв., като 50.000 са субсидия на дружеството, а останалите 150.000 лв. са за създаване фонд „Даровити писатели“, от лихвите на които да се възнаграждават премирени трудове на военни писатели.“

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 7)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 8)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 9)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 10)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 11)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 12). По този параграф не се предвижда кредит. (Чете § 13).

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 14)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 15)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 16)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 17)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетът за разходите по Министерството на войната за 1944 бюджетна година е приет окончателно. (Продължителни ръкоплескания, на които министърът на войната генерал-лейтенант Руси Русев отговаря с поклони)

Минаваме на:

Бюджетопроекта за разходите по Министерството на земеделието и държавните имоти за 1944 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т“

за разходите по Министерството на земеделието и държавните имоти за 1944 бюджетна година.

(Чете § 1)

В обяснителната таблица за личния състав комисията направи следните изменения:

На стр. 33, в „Служба за преселването“, вместо „1 началник на службата“ се предвижда „1 главен инспектор“, 63—75, с 8.000 лв. месечна заплата.

На стр. 43, в „Областни служби по земеделието“, броят на инспекторите III—I ст. се намалява от 23 на 22.

На стр. 46, в „Земеделски изпитателен институт в гр. Чирпан“, към „специалисти“ се прибавят думите „от които един химик“ и в „Отдел технолоферментативен и химичен“ след „специалист“ се прибавя „химик“.

На стр. 47 пред „Общи служби“ се прибавя: „Отдел химически“, „1 началник на отдела, 66—11, с месечна заплата 5.800—7.200.

В „Общи служби“ кредитът за „2 лаборанти II—I ст.“ се намалява на 62.400 лв.

На стр. 48, в „Лозаро-винарски изпитателен институт в гр. Плевен“, към „специалисти“ се прибавят думите „от които един химик“.

На стр. 55, в „Обществени служби по земеделско образование“, към „инспектори III—I ст.“ се прибавят думите „от които един инспектор при Съюза на завършилите народни земеделски училища“, като броят на тях инспектори се увеличава на 13. Кредитът за 9 техници III—I ст. се намалява на 350.000 лв.

На стр. 61, в „Централен ветеринарно-бактериологически институт — София“, кредитът за 2 ветеринарни лекари III—I ст. се намалява на 120.000 лв., броят на лаборанти II—I ст. се намалява на 8 и се предвижда 1 препаратор II—93, с месечна заплата 3.200 лв.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат заглавието на бюджетопоекта и § 1, заедно с обяснителната таблица както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете) „§ 3. Възнаграждение на лица: извършване на извънредна работа; за участие в комисии; авторско възнаграждение; на рецензенти, докладчици и коректори; за земеделско-стопанска пропаганда; за откриване на безстопанствени или заграбени държавни имоти и разноси на свидетели при снабдяване държавата с нотариални актове за имотите на министерството. Плащането на това възнаграждение става съгласно чл. 34 от закона за дължностите, цензовете и пр. — 900.000 лв.“

В този параграф комисията направи следните изменения: стария текст обозначи с буква „а“ и прибави на края „800.000 лв.“, прибави и буква „б“ със следния текст: „Възнаграждение и награди на държавните служители и частни лица — 100.000 лв.“

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 5)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 6)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 7)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 8)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 9)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 10)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 11)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 12)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 13)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 14)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 15)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 16)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„§ 17. За отчуждаване и откупуване за всякакъв вид нужди земи, места, сгради, яйльци, кашльци, гори и др.; за покупка и наемане земи за организиране на тютюневи разсадо-производителни стопанства; за изплащане задълженията на лицата, чиито имоти са станали държавни по чл. 10 от закона за държавните имоти; за изплащане вноски към фонда „П. У. Р. земя“ за земите, с които са оземлени службите на министерството, както и 2/6 върху дължимите суми в полза на същия фонд, съгласно чл. 48 от закона за т. з. с.; за покупка мястото за постройка институт, обсерватория и метеорологичен парк на Ц. М. И.; за изплащане двадесетинките за минали и текущата година, от стойността на общински мери и гори, отчуждени за селско-стопанско настаняване на бежанци, съгласно членове 11 и 17 от закона за т. з. с.; за изплащане отчуждени недвижими имоти (и водоползвания на частни лица, общини и др.); за нуждите на службата по водите по ведомството на министерството — 28.500.000 лв.“

Комисията прибави към текста на този параграф думите: „и за откупуване на стопанството „Минкова махала“, като увеличи кредита на 36.500.000 лв.“

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 18)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 19)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете 20)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 21)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 22)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 23)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 24)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 25)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 26)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 27)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 28)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 134)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 134, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 135)

В таблиците няма никакво изменение.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 135, заедно с таблиците, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това бюджетопроектът за разходите по Министерството на земеделието и държавните имоти за 1944 бюджетна година е приет окончателно. (Ръкоплескания)

Минаваме към следната точка от дневния ред — приемане.

Бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т

за разходите на Министерството на железниците, пощите и телеграфите — Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година.

(Чете § 1)

Кредитът по тоя параграф се увеличава от 375.225.000 лв. на 384.225.000 лв.

В обяснителната таблица към този параграф се направиха следните промени:

На стр. 10 „1. Служба за пощенски съобщения“ става „1. Отделение пощенски съобщения“.

Един „началник на службата“, става „началник на отделението“, 68—8, с месечна заплата 8.400 лв.

На стр. 11 „2. Служба за телеграфни и телефонни съобщения“ става „2. Отделение телеграфни и телефонни съобщения“.

Един „началник на службата“ става „началник на отделението“, 68—8, с месечна заплата 8.400 лв.

На стр. 12, в „2. Служба градски и междуградски кабели“, страницата на техника II—I ст. от 13 става 12.

На стр. 16, в „Б“, Външни служби“, броят на началници на станции I ст. от 16 става 17, на началници на станции II ст. от 31 става 61, на началници на станции III ст. от 31 става 100, на началници на станции IV ст. от 155 става 355, на началници на станции V ст. от 570 става 290; „69 телефонисти II—I ст.“ става „69 телеписти II—I ст.“; броят на телефонистите II—I ст. от 1415 става 1425, на раздавачите от „1788“ става „1810“, като съответно се променят и цифрите на разрешените кредити.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 1, с обяснителната таблица към него, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 2)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 3)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 4)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 5)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 6)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 7)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 8)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 9)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 10)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 11)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 12)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 13)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 14)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 15)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 16)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 17)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 18)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 19)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 20)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 21)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 22)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 23)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 24)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 25)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 26)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 27)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 28)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 29)

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 30)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 31)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 32)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: Чете § 33)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 34)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 35)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 36)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 37)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 38)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 38, с таблицата към него за разпределение на кредита, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 39)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 40)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 41)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете § 42)

Председателстващ д-р Петър Кьосеианов: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това бюджетпроектът на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година е окончателно приет. (Ръкоплескания)

Минаваме към следващата точка, втора, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за бюджета на разните фондове на държавата за 1944 бюджетна година.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за бюджета на разните фондове на държавата за 1944 бюджетна година

Чл. 1. Одобряват се приходите и разходите за 1944 бюджетна година на разните фондове, управлявани от министерствата и дирекциите, а именно:

	П Р И Х О Д	Р А З Х О Д
	л е в а	л е в а
1. По Върховното правителство	175 000.000	175 000.000
2. „ Главната дирекция на държавните дялове	290.000	290.000
3. „ Министерството на вътрешните работи и народното здраве	481.164.000	476.804.000
4. „ „ „ народното просвещение	1.082.725.850	1.085.731.550
5. „ „ „ финансите	3.287.260.000	3.195.930.000
6. „ „ „ правосъдието	48.000.000	48.000.000
7. „ „ „ търговията, промишлеността и труда	615.915.000	582.355.000
8. „ „ „ общ. сгради, пътищата и благоустройството	4.258.850.000	4.258.850.000
9. „ „ „ железниците, пощите и телеграфите	30.300.000	30.300.000
Всичко	9.979.504.850	9.852.760.550

Чл. 2. Към фондовете, управлявани от Министерството на народното просвещение, за 1944 бюджетна година се прибавят и следните фондове:

I. Фонд „Библиотека българска книга“ и

II. Фонд „Библиотека български учител“.

Приходите на тия фондове са: от продажба на книги, от помощи, от заеми и от разни непредвидени.

ТАБЛИЦА

на разните фондове на държавата управлявани от министерствата и дирекциите съгласно с чл. 118 от закона за бюджета, отчетността и предприятията за 1944 бюджетна година

НАИМЕНОВАНИЕ НА ФОНДА	П р и х о д	Р а з х о д
	л е в а	л е в а
1. Върховно правителство — Върховно комисарство на военновременното стопанство		
а) Дирекция за закупуване и износ на зърнени храни	175 000.000	175.000.000
Всичко	175.000.000	175.000.000
2. Главна дирекция на държавните дългове		
а) Евентуални загуби от заемите, отпуснати на пострадали и пр.	100.000	100.000
б) Амортизационен фонд по заема на дружество „Червен кръст“	190.000	190.000
Всичко	290.000	290.000
3. Министерство на вътрешните работи и народното здраве		
Администрация и полиция:		
а) За многодетните български семейства	151.800.000	151.800.000
Главна дирекция на народното здраве		
а) Здравни фондове	23.000.000	18.750.000
б) Лечебни сгради	230.000.000	230.000.000
в) Княз Алеко Богориди	1.430.000	1.430.000
г) Ставри Константинов — гр. Сопот	519.000	519.000
д) Тодор Хр. Пиперевски	1.415.000	805.000
е) Борба с маларията	73.000.000	73.000.000
Всичко	481.164.000	476.304.000
4. Министерство на народното просвещение		
а) Завещатели и дарители	5.285.850	9 350.550
б) Учителски заплати	986.000.000	986.000.000
в) Даровити деца, юноши и младежи	25.500.000	24.700.000
г) Учебници и учебни помагала	53 400.000	53.400.000
д) Подобрене условията за лекуване и работа в клиниките и институтите на Университета	6.000.000	6.000.000
е) Братя Евлоги и Христо Георгиеви от Карлово	440.000	181.000
ж) Библиотека българска книга	3.100.000	3.100.000
з) Библиотека български учител	3.000.000	3.000.000
Всичко	1.082.725.850	1.085.731.550
5. Министерство на финансите		
а) Дирекция на пенсиите	2.335.200.000	2.243.870.000
б) Общински налози	700.000.000	700.000.000
в) Заеми на общините и водоснабдяване, осветление и благоустройство	200.000.000	200.000.000
г) Поморийски солници	8.010.000	8.010.000
д) Българска държавна лотария	6.050.000	6.050.000
е) Деловодители при държавните бирници	38.000.000	38 000.000
Всичко	3.287.260.000	3.195.930.000
6. Министерство на правосъдното		
а) Построяване сгради за съдебни места в царството	48.000.000	48.000.000
Всичко	48.000 000	48.000.000
7. Министерство на търговията, промишлеността и труда		
а) Д-р Василияди —	1.500.000	1.500.000
б) Кина Касева	5.000	5.000
в) Проучване на природните богатства	38.260.000	30 800.000
г) Главна дирекция на труда	576.150.000	550.050.000
Всичко	615.915.000	582.355.000
8. Министерство на обществените сгради, пътищата и благоустройството		
а) Пътища	860.000.000	860.000.000
б) Държавна каменна кариера „Бошуля“	22.850.000	22.850.000
в) Държавна каменна кариера „Гранитово“	15.500.000	15.500.000
г) Държавна каменна кариера „Витоша“	15.500 000	15.500.000
д) Водоснабдяване и канализация	145 000.000	145.000.000
е) Главна дирекция на строежите	3.200.000.000	3.200.000.000
Всичко	4.258.850.000	4.258.850.000
9. Министерство на железниците, пощите и телеграфите		
а) Пощенска спестовна каса и Пощенска чекова служба	30.300.000	30.300.000
Всичко	30.300.000	30.000.000
А всичко	9.979.504.850	9.852.760.550*

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Има думата народният представител г-н проф. Александър Цанков.

Александър Цанков: (От трибуната) Г-да народни представители! В парламентарно-конституционните монархии, между които се числи и България, една от най-важните работи на Парламента е да разгледа и приеме бюджета на държавата. В бюджета на държавата е отразена цялата политика на правителството. В два случая Народното събрание има възможност да се изкажа по общата политика на управлението — при приемането отговора на тронното слово и при разглеждането и гласуването бюджета на държавата.

Във всички парламентарни страни — така е и у нас — никакъв кредит не може да се отпусне, никакъв заем не може да се сключи от правителството без разрешението на Народното събрание. Това постановление на нашата и чужда конституция не е случайно. То е едно средство, Парламентът да упражни своя контрол не само върху управлението на страната, но и върху издръжката на държавата.

Ето защо аз си позволявам, вземайки повод от разглеждането бюджетопроекта на фондовете, който бюджетопроект съставлява неразделна част от общия бюджет на държавата, да кажа от тая трибуна мнението си по политиката на правителството и по управлението на страната.

Ползвам се от този случай да взема думата и да се изкажа по общата политика на нашата страна, защото не зная по какви причини на мене не ми се позволи да взема думата при общите дебати по отговора на тронното слово. Ползвам се от случая да изкажа не само огорчението си, но и протеста си срещу практиката, която се следва от известно време от председателя на Народното събрание — да не се дава нам, на опозицията, възможност да кажем словото си по въпросите, които интересуват и вас като народни представители, и ония, които са ни избрали, а интересуват, мисля, и правителството, за да може то да чуе мнението на ония, които не са приобщени към управлението.

Защо се боите от една критика, която би се направила тук? Няма ли интерес управлението, правителството да чуе, по програмата, по управлението, което провежда, мнението на ония, които не мислят като него и които не са приобщени към неговото управление? Помежду си вие, предполагам се, се разбирате, сте едно, но вие имате всички интерес да чуете онези, които не мислят като вас.

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Г-н Цанков! Извинявайте, че Ви прекъсвам. Самият факт, че говорите, показва, че думата Ви е дадена. Аз съм длъжен да заявя, г-да народни представители, че и в листата на ораторите по бюджета на държавата г-н Цанков фигурираше като записан оратор, само че 13-ти по ред. Ако бяха говорили 13 души, г-н Цанков щеше да говори. Така че председателството не е отнело думата на никого и аз моля, по този въпрос да се знае истината. Г-н Цанков! Вие бяхте записани 13-ти по ред, 15-ти по ред беше г-н Петко Стайнов, а 16-ти г-н Никола Мушанов. Говориха обаче девет души и се прекратиха дебатите. Недейте забравя, че по бюджета на държавата всеки има право да говори по един час. По бюджета на държавата, по бюджета на фондовете, по бюджета на Министерството на железниците и по приходния бюджет, който ще се разгледа в последствие, всеки народен представител има право да говори по един час. Значи, имате възможност по четири отделни бюджета да се запишете и да говорите по един час, като се счита, че ще говорите общо по бюджета на държавата.

Това обяснение, г-н Цанков, исках да Ви дам.

Александър Цанков: Г-да народни представители! Нямам намерение да полемизирам с г-н подпредседателя, но аз искам да го коригирам. Аз съм се записал навреме и по реда на правилника. Редното е, когато се съобщава дневният ред за следващото заседание, тогава да се поиска думата и да се запишат ораторите.

Петко Стайнов: Това е вярно.

Александър Цанков: Аз поисках думата по реда. Знаейки каква е практиката, още преди да се внесат дори бюджетите, аз съобщих на г-н подпредседателя, д-р Петър Кюсеиванов, че ще искам да ми се даде думата по бюджета на държавата. И той, знаейки какви са моите лични отношения с председателя на Народното събрание, си взема бележка. Така ли беше, г-н подпредседателю?

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Така е.

Александър Цанков: Г-н председателят обаче ме вписа в листа 13-ти по ред, тогава, когато аз поисках думата и помолих да бъда записан преди още да има един записан.

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Във всеки случай вие сте записани в списъка.

Александър Цанков: Във всеки случай аз благодаря, че сега ми давате думата да се изкажа.

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Продължавайте, г-н Цанков. Минете на темата си.

Александър Цанков: Г-да народни представители! Боите ли се от критиката? Толкова ли ви липсва самоувереност, или се боите от една непорядъчна критика, от една критика нередна, груба, пар-

тизанска? Ами че ако от това се боите, аз ще ви кажа, че вие имате всички интерес да я чуете от тая трибуна. Който би направил такава критика, той по-скоро би уронил собствения си престиж. Защо се боите от критиката? Или се боите, че може да се кажат работи от някои народни представители, които са против политиката, следвана от управлението? Ами вие мислите ли, че не се знае какво мислят тия господа? Защо се боите от тяхната критика?

Стамо Колчев: Не се боим.

Александър Цанков: Вие имате интерес...

Ангел Сивнинов: Г-н Цанков! Преди всичко не сме ние, които даваме думата на ораторите. Ораторите се нареждат от г-н председателя.

Александър Цанков: Недейте ме апострофира. Мисля, че ме разбирате и знаете защо говоря така. Нека се изкажа.

Г-да народни представители! Ако вземам думата и настоявам да се изкажа по големите въпроси на управлението, било по тронното слово или по бюджета, то не е за да ви убеждавам, нито да полемизирам с вас, но защото смятам, че в това време, в което живеем, ние имаме дълга не другаде, а оттук, от тази отговорна трибуна, да кажем мнението си какво мислим по събитията и по въпросите на деня. Аз дължа това не само на вас, аз дължа това и на ония, които са ме пратили тук, дължа това на народа, който ще иска във всеки случай да знае какво мислят неговите набелязани или по-първи хора, към които смятам, че и мен ме числи. Затова настоявах за думата по тронното слово, но вие ми я отказате. Ще се ползвам да кажа думата си по общите въпроси на управлението, вземайки повод от закона за бюджета на фондовете.

Направих, г-да, тия съждения, защото дебатите, които се развиха от няколко дни насам, започвайки от тронното слово и ст бюджета, бяха под един знак, бих казал, издигането престижа на Народното събрание. Ние си спомнихме за функциите, които Народното събрание в една конституционно-парламентарна страна има — функции, които почти бяха изместени. Защо? Защото във времето, в което живеехме, в това съдебно време, ние дадохме всичкото си доверие, ние възложихме всичките си надежди на онзи, който, за голямо нещастие на нашата страна, по божие повеление трябваше да ни напусне. Той беше посоченият, спонтанно посоченият от целия народ и общопризнат ръководител на нашата политика и на събитията на държавата. Той ни водеше по едно естествено планомерно, по едно естествено призвание на самия народ. Народът и ние оценяхме неговите качества, неговите големи държавнически дарования, неговия голям дипломатически такт, но оубага реши друго. Той ни напусна. Ние бяхме свидетели на траура, на спонтанните трогателни сълзи, които изплака българският народ, изпращайки го до вечното му жилище. Аз видях жени и деца, стари и млади, войници и офицери, които плачеха, събуждайки се с него, когато той отиваше към гарата, за да замине там, където отиде. И сам се питах, и сам исках да отгатна тия вопли, този стон на трагизъм и видях в тия сълзи, че нашият народ оплакваше и своя водач, и своя цар, оплакваше и своята съдба. Той искаше, като че ли да каже: Царю! Кому ни оставиш? Ти си отиде, кой ще те замести? Твоят син е малолетен! И затова твърде естествено е, че тук не от нашата среда, а от нашата среда се повдигнаха и поставиха въпросите, които бяха главно предмет на разискванията, които стават от няколко дни насам.

Г-да народни представители! Каква е функцията на парламента? Един от вас, г-н Батембергски, характеризира днешното положение с това: безпартийният режим, каза той, досега бе съчетан с царя, като водач на народа; след него сега безпартийният режим трябва да бъде съчетан с Народното събрание, с единствената вече останала суверенна власт. Аз не споделям тия възгледи и оставам на старото си разбиране. От набожна почит към паметта на онзи, който ни остави, няма да влизам в разбор по догматически конституционни въпроси, защото е казано: по делата му ще го съдим. Ние го съдим по делата му, а неговите дела — те са пред нас. Той ни остави една обединена България — една мечта, един идеал, за който ние 60 години се борихме, три войни воювахме. И най-сетне можем да кажем: този идеал е осъществен. С това той завърши своя земен живот.

Но, г-да народни представители, ще си позволя само една бележка: все пак товарът и грижите му бяха толкова големи, че неговите плещи се огънаха, царското му сърце не можа да издържи. От грижите, от големите грижи и от неимоверните усилия за един човек, той падна сразен и сломен. И сега действително на кого ни остава и нас, и своя малолетен син? На народа в наше лице, в лицето на Народното събрание. Аз тия разбиракия ги споделям.

Ние трябваше да изберем заместители на царската власт, така както повелява нашата конституция. И аз одобрявам и споделям много от разбиранята, които се изнесоха тук за ония, които по наш вот, по наше доверие са призвани да заместят царската власт, да бъдат заместители на тази власт. Думата ми е за регентите. Аз съм заедно с ония от вас, които одобриха и процедурата за избиране на регентите и смятам, че аз бях един от първите, които посочиха, че това е единственият начин в тия бурни времена, съдебноосни времена, да разрешим тази държавна криза. Това беше истинска държавна криза. И смятам, че не сгрешихме. Ние не сгрешихме конституцията. Нека историята ни съди за това, че ние не останахме верни на сухите догми и формули, а погледнахме на реалността тъй, както е, и поехме отговорността за този избор. Но ние носим отговорността и за самите тях, защото ги избрахме.

Г-да народни представители! Аз ще си позволя да направя само една забележка: да не се увличаме. Ние много пъти може би ще се

спираме на регентския въпрос, но нека се помни, че всеки 3 месеца регенти не се избират, всяка година регенти не се избират. Обаче, консули, внимавайте и вие! Защото нощите са бременни, а времената са революционни. Внимавайте! Вие се издигнахте много високо, ние ви поставихме там. Ние имаме правото да ви контролираме. Каквото е позволено на боговете и на богоизбранните, простосмъртните не могат. Затова внимавайте! Вие ще се отърсите от вашата лична страст. Вие ще се мъчите, доколкото това човешки е възможно, да изпълнявате високите функции, които ви се възлагат. Вие сте най-високо, но вие не сте тъй недосегаеми, както беше недостигаем онзи, който по божие повеление беше цар на България.

Прави тия бележки, за да обърне и там внимание, че тъкмо те трябва да бъдат много внимателни и да държат сметка за времето, в което живеем. Касае се да бъде един обществен строй или не; касае се да бъде Европа или не; касае се да съществува България или не. Е добре, съдбините на България са в наши ръце и във ваши ръце. Всяка ваша грешка, всяка ваша постъпка, г-да, е следена с микроскоп. Следим я ние, които носим отговорността, но следят я и ония 6 или 7 милиона българи, които искат да знаят, кому са поверили съдбата си. Една грешка на един камо ют вас може да проиграе съдбата на цялата институция — това не е националното — може да проиграе и един от основните устои на нашата държава. Царят ни е малолетен. Всичките ваши и наши грижи трябва да бъдат, тъй да расте, да се възпитава и да възмъжее като достоен приемник на своя височайши баща и на своя едноименник. Това е наш идеал, това е наше желание, поверено вам, контролирано от нас. Затова внимавайте!

Г-да народни представители! Толкоз само ще кажа по този въпрос, по който и аз смятам за свой дълг да кажа думата си. И не може да ми се вмени в никакъв грях, защото бях от ония, които смятат, че имат дял в разрешаването на тази криза. Не се каля, не съм разочарован. Не, аз съм горд, че в един такъв момент можах да помогна на отечеството си. А вие не знаете — може би бяхте улесени другаде — а може би и вие знаете, каква криза преживя България в тези няколко дни от смъртта на цар Борис III до избора на регентите.

Никола Василев: Това е вярно.

Александър Цанков: Ние бяхме пред страшни изпитания, г-да. Ако има нощи, когато да не съм спал, то беше една от тия нощи, г-да. Сигурно аз не съм бил сам. Сигурно и вие сте пререперили и сте бдели над съдбата на отечеството ни, когато в един такъв съближен момент Провидението бе решило да ни лиши от онзи, който ни водеше успешно и в един такъв сигурен път, в който вървяхме.

След тия бележки, г-да народни представители, редното е да кажа и аз думата си по всичките ония въпроси, които бяха предмет на разискванятия и които са сложени и разрешени в двата акта: в отговора на тронното слово и в бюджетите, които разглеждаме и гласуваме сега.

Трябва може би да кажа няколко думи за стопанската и финансовата политика на управлението, политиката на ценообразуването, на страшия хаос, който цари в продоволствието; по големия социален въпрос за положението на работника и за положението на българския държавен чиновник. Но чувствавам кам, че ще направя много голямо отклонение, ако във времето, с което разполагам, аз се спра върху тия въпроси, за да кажа по тях мнението си, по които дължа да изложа от трибуната възгледите си и пред вас, и пред моите избиратели. Надявам се, че ще имам възможност това да го направя друг път. Сега аз, г-да народни представители, ще се занимавам повече и ще направя разбор на вътрешната и на външната политика на България, на вътрешното и на външното положение на нашата страна.

Вътрешното състояние на нашата страна какво е от 10 години насам? Вие го наблюдавате всички. Между народа и управлението има ли някаква връзка? Между народа и държавата не зее ли една пропасть? Познавам всичките ви грижи и усилия, които от 10 години вие полагате, но вие не можете да запълните тази пропасть. Не е ли вярно, че от 10 години ние сме в една идейна, идеологична политическа безпътница? От 1934 г. изстраднах няколко поколения младежи, вече възмъжали юноши и граждани. Какво политическо възпитание и каква политическа подготовка им дадохме ние? Какъв идеал им посочихме, какво идеологическо разбиране в това време за преустройство и за възобновяване на България им дадохме ние? Ще отговорите сами на този въпрос. Има ли съмнение, че въпреки всички усилия, народът най-малкото е апатичен, индиферентен, без ръководство и от ден на ден и от година на година той се отчуждава от своята държава? И защо е всичко това? Затова защото нашите управления, които ние имаме от 1934 г., управления, в които създадохме най-малко 70-80 нови министри, нови държавни мъже, нека кажа, не можах да възстановят или да създадат каквито и да било връзки с народа. Управлението, което дойде след един акт на 19 май, имаше съвсем други намерения, не онова, което стана в този промеждутък.

Г-да народни представители! Аз не мога да отрека усилията, които се правят — но вие върху тях нямате еднакво разбиране — да се организира народът, да се поведе народът. Бившият министър-председател направи публично събрание, за да посочи един вид път, по който ще върви — да се политизира държавните служители. Сега нашият министър на вътрешните работи се мъчи да обедини и организира патриотичните организации, организациите на запасното войнство, на подофицерите, на старци, изгаснали и може би загинали вече национални формации, каквато е Родна защита и др., но, право да ви кажа, успехът ще бъде равен на нула. Защо? Г-да народни представители! Въпросът се свежда не само до лично-

стите, свежда се и до системата. Аз вярвам в енергията на г-н Дочо Христов и в добрите му намерения, но ще му предкажа, че резултат и успех няма да има никакъв. Няма да успее да повлече народа, защото той е наситен от една система на управление — въпреки че в състава на управлението има десетилетие, която система на управление, практикувана от едно поколение хора — една изхаби всички ония, които заемаха тези места. (Сочи министерската маса) Те са непопулярни, системата на управлението е непопулярна. Тази система не съществува никъде в света, освен, както каза бившият министър-председател, в Япония, и то взаимствувана от нас. Аз не споря. Толкова далеч не мога да отида. Не знам каква е системата в Япония, но нашата тук не е подходяща за нас. Тя е отречена, г-да народни представители, вие го чувствувате сами.

Вие искате да създадете обществена сила. Казва ви пак един ваш народен представител: обществена сила се създава отдолу с борба. Самият политически и обществен живот се ражда, расте в борбата, крепне и се налага. Или же обществена сила се създава и отгоре. Ние имаме такива случаи. Аз създадох демократически съговор отгоре, с властта, макар че не беше току така случайно, макар че подготовката за създаването на тази обществена сила беше много дълга. Но вие не сте в това положение. 19 май не е ваше дело. Вие не можете капиталата на 19 май да го приписвате на вас и с него да повлечете българския народ, така както аз използвах капиталата на 9 юни и увлякох българския народ и той застана тогава зад управлението. Моето управление тогава смаза три революции в България: 9 юни 1923 г., 12 септември 1923 г. и 16 април 1925 г. — атентатът в „Св. Крал“. Народът беше с мен. Г-н Дочо Христов сам знае тази работа. Ние заедно водихме тогава борбата и бяхме елномиишленици. Защо? За да разберете защо, ще ми позволите да ви дам някои факти, които имат и характер на моят изповед.

Защо стана 9 юни? От каприз ли, от авантюризм ли или от желание на армията да политиканствува? Не, 9 юни стана, защото след голямата война всички политически партии, без изключение, освен може би Земеделският народен съюз и комунистите, бяха деградирани, бяха изхабени, бяха компрометирани. И дойде земеделският режим, както ние го наричаме, дружбашкият режим. Аз сам хранех надежди и имах вяра в този режим. Мен ме обвиниха, че съм бил и земеделец — дружбаш. Не, аз не съм бил никога дружбаш. Моята политическа принадлежност в миналото е била само тази: аз бях социалдемократ. После напуснах редовете на тази партия. Но през дружбашкия режим, режима на Стамболийски, с неговите изстъпления и особено с подвизите на оранжевата гвардия, ако си я спомнете — . . .

Никола Василев: Спомняме си я.

Александър Цанков: . . . за която онзи ден ми спомни г-н Димитър Илиев, когато правеше своите патетически словозиления от тази трибуна — нашият обществен живот пресекна, за него се задръстиха всички нормални пътища за обикновен политически и социален напредък. Но има нещо друго по-страшно. И внимавайте тук! 9 юни стана затова, защото, когато Стамболийски замина за Париж, г-н Цанко Бакалов, един от неговите най-интимни и верни сътрудници, отпрати писмо до Негово Величество цар Борис III, че е време той да улесни дружбашите и да не пречи във възхода на управлението и във възхода на един нов режим, който трябва да се установи у нас — републикански. Когато Стамболийски направи своето стодневно пътуване, той правеше същевременно и консултации как би се погледнало на една републиканска България. И аз знам най-положително, че от Лондон му теглиха най-осезателно ушите за това. Но той намери друг модус. Ние знаехме по слух, а на 9 юни се убедихме документално от конституцията, която намерихме в архивите на дружбашкия съюз, че в България монархията оставаше, докато цар Борис III е жив, а след неговата смърт, по реда, по който е предвидено по конституцията, ще се реши каква форма на управление ще приеме България. Затова стана 9 юни.

Сирко Станчев: Това е вярно.

Александър Цанков: Нашата страна систематически се направляваше към Белград. Реформира се и правописът. Правиха се много авизи. Ние видяхме пътя, из който вече тръгваше България, България, като самостоятелна държава, загиваше. България губеше своя трон. България губеше своя суверенитет. Българският царски трон е не само стожер на нашия обществен строй, но той е и символ във вековете на независимостта и на свободата на нашето отечество.

Ето затова стана 9 юни. И народът дойде с нас. Той ни подкрепя. Той води борба и благодарение на това, че в тази борба армия и народ бяха заедно, трите революции бяха смазани. Най-страшната от тях беше септемврийската революция, след която последва атентатът в „Св. Крал“. Те бяха комунистически революции. Ние ги потушихме. Народът застана с нас. Ние го повикахме, ние го увлякохме: елате, граждани, да браним царския трон, елате, граждани, да спасим България от поз позор и може би от нощно поробване. И той дойде с нас.

Е добре, стана 19 май. Какъв капитал ви остави 19 май, от която дата някои от вас смятат, че започва политическото леточисление на България? Аз ще ви съобща и тук факти, които знам, автентични факти, не ги измислям. Ще ви съобща факти, за да видите делото на 19 май. Ще ви съобща фактите, а вие си правете заключенията.

Г-да народни представители! На 18 срещу 19 май цялата сръбска легация, начело с тогавашния тълмоушен министър тук, Александър Цинцар Маркович, гуляеше до разсъване в „Юнион клуб“.

Г-да народни представители! След 19 май трябваше да се освети и открие военният клуб в Плевен. Аз съм почетен гражданин на Плевен. Направи ми се честта да присъствам на този празник. Там беше и царското семейство. Наред с това се полагаше и основен камък на паметника на „Незайнания воин“. Когато дойде ред да говори царят при полагането на основния камък, високоговорителят се развали. Когато свърши той речта си и стана да говори един военен, който се числеше в известните вам среди, високоговорителят се поправи. Това беше 19 май.

Същия ден на обяда участва и царското семейство. Насядахме както е редът, но обедът не започна. Тягостна атмосфера, шумукане. Аз нищо не можах да предугадам. Царят запази спокойствие. Той имаше тази удивителна способност да бъде в най-критическите моменти в присъствие на духа и обществено храбър. Царицата гледаше плахо. Дали разбираше или не разбираше, не знам. Обядът не започна може би цял час. Ако това е преувеличение, най-малкото — половин час. Един мой политически приятел дойде и ме попита: „Разбираш ли какво става тук?“ Казвам: нищо не разбирам. — „Спор между военния министър и неговите приятели и генерал Младен Филипов, началник на Плевенския гарнизон, върху речта, която трябва да се произнесе по случая. Военният министър отказва да вдигне наздравица за трона и за династията.“ Г-да офицерите бяха в парадна униформа и с кобури. Суматоха. Работите се нагряваха както горещо желязо. Всеки момент можеше да прехвъркне една искра, която не знам какво би донесла там. Най-после се споразумяха. Г-н военният министър държа своето слово, написано преди това с молив, и без всякаква логическа връзка в словото си вдигна тост за здравето и благоденствието на Негово Величество цар Борис III.

Тодор Кожухаров: Кой?

Александър Цанков: Военният министър. Отговори генерал Младен Филипов и държа една реч, която би било добре да беше публикувана някъде и смисълът на която реч беше, че когато българският трон е бил в здрави ръце — сочейки великите български царе — България е преуспявала и ще преуспее сега, защото на българския трон седи цар Борис III. Всичко това се посрещна с видимо раздвоеност. Но страшната буря, която можеше да ни срази, се разнесе. Ето ви 19 май.

Тодор Кожухаров: Г-н генерал Филипов беше уволнен за тази реч.

Александър Цанков: Той беше уволнен няколко месеци по-късно, защото лигариите се наложили и изнудили неговото уволнение.

Таско Стоилков: По-късно го уволниха.

Александър Цанков: Г-да! Това е 19 май.

Вие държите ли за този капитал и можете ли в името на него, и тогава, и сега, да призовете българския народ и да го поведете? А много от вас се кълнат в делото и подвига на 19 май, който днес е безпартийният режим. С този капитал вие не можете да излезете.

Един народен представител: Ние почваме от 21 април 1935 г.

Сирко Станчев: 19 май е дело на предатели. 19 май е едно позорно дело, а новото дело почва от 21 април 1935 г. — от царския манифест.

Александър Цанков: Припомнете ми, и Ви благодаря, че ми припомняте. Да, почва от 21 април, но за това ще благодарите на г-н Тодор Кожухаров.

Стоян Никифоров: Благодарим му.

Александър Цанков: Защо? Защото аз, поради писмото, което отправих тогава с подписа си, че армията трябва да се прибере в казармата, бях изпратен на остров „Света Анастасия“.

Таско Стоилков: Да, така беше.

Александър Цанков: И тогава моят другар, проф. Диков, който беше в кабинета, протестира срещу тази акция и подаде оставка. Неговата оставка биде последвана от оставката на проф. Янаки Молдов и на покойния Коста Батолов. До вечерта правителството на Пенчо Златев биде смъкнато. И ние имаме пръст в тази акция. Ако за вас леточислението започва от 21 април 1935 г., и ние имаме право да претендираме...

Лазар Попов: Тогава сме заедно.

Александър Цанков: Колко сме заедно, ще видим. Не вие, аз. Вие тогава сигурно бяхте студент, г-н Лазар Попов. — Един от авторите на манифеста е неговата милост (Сочи народния представител Т. Кожухаров), Багрянов и Стойчо Мошанов. Така ли е, г-н Кожухаров?

Тодор Кожухаров: Така беше. Манифестът се писа в двореца от мен и Стойчо Мошанов, с помощта на всички колеги от Министерския съвет.

Александър Цанков: Багрянов беше там.

Тодор Кожухаров: Той беше в двореца, но не участва в написването на манифеста.

Сирко Станчев: Негово Величество цар Борис III беше много ревнив върху текста на този манифест.

Стоян Никифоров: Ние можем да се радваме, че на 21 април се е родило едно умно и хубаво дело.

Александър Цанков: Затова ни държите в един остракизъм и не ни давате думата! Разбирам Вашата радост, г-н Никифоров. Но колко по-радостни щяхте да бъдете, ако не ме вижтахте на тази трибуна!

Обаждат се: Не е вярно! (Оживление)

Александър Цанков: Г-да народни представители! Очевидно е, че на тая система, която ние имаме до днес в управлението, трябва да се тури край, и то час по-скоро, защото нас ни чакат нови изпитания.

Какво представлява страната от година и половина насам? Не са ли плъзнали чети? Вие ги казвате банди, вие ги казвате шумци, аз ги казвам чети — революционни комунистически чети. Не че не искам да ги скърбявам — не, не ми е много мило за тях — а защото искам да посоча същността на работата, за да не бъдем наивни в схващанията и в начините, по които водим борбата за запазването на България казвам, че са революционни чети. Къде няма чети? Около 70—80 революционни чети кръстосват всички краища на България. Ето ги и в някои места на крайдунавска България, дето няма никаква гора. Мислите ли, че това е случайно? Как разбирате вие техните домогвания?

Г-да народни представители! Ние трябва да погледнем съвременно сериозно на това, което става от година и половина в нашата страна — на четническия въпрос. Това са комунистически революционни чети. Вярно е, че те не са много. Те били според данните на правителството само 1.800 души.

Г-да народни представители! Комунистите са в мобилизация. Това е първият призив за мобилизация. Това, което ще ви съобщи, аз го зная от техните среди — имам връзки и с техните среди. Г-да комунистите получиха заповед да се мобилизират и да вземат, както се казва по военному, изходните позиции за едно голямо социално сражение, за една голяма социална революция. Но крива им излезе сметката. В Москва се надяваха, че в късна есен, към края на септември, до края на есента русите ще бъдат в Одеса, германците ще бъдат в отстъпление и ще се оттеглят чак зад Одеса, а може би и до старата полска граница. И тогава ще последва втора заповед, ще дадат други призови за пълна социална революция, за бунт в България, като координират действията си с Тито в Югославия. Те са едно, те са във връзка. Сигурно министърът на вътрешните работи има данни за това.

Никола Василев: Във връзка са.

Александър Цанков: Те даже водиха спор. Нашите комунисти искаха да не бъдат зависими от Югославия — и това им прави чест — да запазят своето национално комунистическо движение, но от Москва им заповядаха да се подчинят на маршал Тито, да се подчинят нему. И те са съставна част от неговата армия. Те знаят, че няма да помогнат нито на Русия, нито на Англия и няма да решат със своите сили изхода на войната. Тяхната задача е друга: да деморализират, да разстройват, да саботират, да отчаят народа, да го революционизират, ако могат, да подготвят условията за социална революция, за настаняване на болшевизма у нас. Това е тяхната задача.

Правителството взема мерки — аз няма да отрека това — но то е само, народът се държи чужд и настрана. Не може да отрече това. Защо? Кой ще го поведе? За какво ще го поведе? Онези се борят за един обществен строй, за една идея. Властта къде е? Властта е стреляна, властта дава жертви, властта изнемогва. А има и това, което каза г-н Гето Кръстев, само че в друг смисъл. Г-да министри! Една значителна част — аз не зная какъв процент — от вашите кметове, от вашата администрация, това са настоящи и бивши комунисти, които са ятаци и прикритие на всички тия банди, на всички тия чети.

Д-р Никола Минков! Това е много пресилено.

Александър Цанков: Г-н Дочо Христов да каже, ако пресилвам — извинявам се.

Лазар Попов: Положително пресилвате, г-н Цанков. От няколко изключения не може да се прави такова обобщение. Недейте хвърля такова обвинение.

Александър Цанков: Какъв е процентът аз не зная, но никой няма да отрече, че някои от помилваните четници са посочили някои кметове като техни приятели.

Тодор Кожухаров: Има и кметове, и чиновници.

Александър Цанков: Аз не споря, за да не губя времето ви.

Таско Стоилков: Една преценка на тия ценности се налага, г-н Цанков! Има нещо право в това, което казвате.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни)

Александър Цанков: Ако мислите, че съм прекалял — извинявам се. Във всеки случай аз смятам, че най-малко 5—10% от кметовете и от чиновниците в администрацията са от този сорт хора.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Пролъжавайте, г-н Цанков.

Александър Цанков: Г-да народни представители! И вижте как историята се повтаря, вижте как е капризна съдбата! На мене, който не помня в живота си да съм убил и муха, и на моите другари се падна, как да кажа, тази мисия — завидна ли е, незавидна ли е, не зная — да усмиряваме, да потушаваме бунтове, да стреляме и, естествено, в тая борба да падат български граждани и аз да получа прозвището „кръволок“, „кръвният Цанков“! Ето виждате как съдбата сега нарежда. (Обръща се към министър-председателя) Г-н Добри Божилов, Вие сте шеф на правителството и Вие отговаряте: заклани ли сте някога в живота си кокошка? (Веселост) А Вас съдбата определи, г-н Божилов, да се справяте с тях! Като казвам Вас, разбирам, шефа на правителството. И Вие се окървявате вижте като мене! И аз съм кръвав! Ние сме кръвави! По съдба ние с Вас сме еднакви. (Смях)

Министър-председател Добри Божилов: Това е тежестта на съдбата, г-н Цанков. Българи сме — ще я носим. (Ръкоплескания)

Александър Цанков: Да, ще я носим. Аз не Ви упреквам, аз соча съдбата.

Гето Кръстев: Това е само Ваш актив; Вие трябва да се гордеете с него!

Александър Цанков: Вие сте в едно по-изгодно положение от мене. Вие утрепахте 400 души, ...

Министър Дочо Христов: 900.

Александър Цанков: ... а пък аз, според легендата, която съчинил братовчедът по майка на Венизелос — Коста Тодоров — съм избил повече от 30.000 души, 30.000 души! И тръгна тази клевета чрез лигата за правата на човека и гражданина, чрез разните лондонски и парижки централи. ...

Тодор Кожухаров: Аз Ви моля, като Ваш приятел, да престанете да се защищавате. Вие сте изпълнили Вашия дълг. Политически шарлатани, отречени от целия български народ, общопризнати професионални предатели Ви хвърлиха това обвинение! За българския народ Вие не сте кръволок и няма да бъдете кръволок! (Продължителни ръкоплескания) Вие сте държавник, който доблестно изпълни своя дълг. Тези, които Ви нарекоха с такова прозвище, сега пак са в Лондон и пак получават чужди пари! Това е тяхната участ — да бъдат храненици на чужди държави. Гордейте се с Вашата участ! Вие нямате основание да се срамувате от нея! (Ръкоплескания)

Александър Цанков: Г-да народни представители! Аз съм трогнат до сълзи от тия думи и от вашето одобрение. Аз не се защищавам, аз изнасям историята на събитията. Под моето достойнство би било да занимавам вас, да занимавам и себе си с тия гостода, които днес са зачислени на заплата, за да вършат своя занаят — да клеветят и да излагат България. Аз говоря за историята и за поколенията, които идват след нас: да знаят какви тежки и съдбоносни дни, какви борби ние изживяхме и какви борби ние живеем сега и ще изживеем, решени да смажем този противник. (Възгласи „Браво!“ Продължителни и бурни ръкоплескания)

Г-да народни представители! Аз одобрявам всичките мерки, които се вземат в борбата срещу елементите на рушението. (Браво!) И ако трябва да ви помогна в аргументацията, от която вие нямате нужда, ще добавя само следното: за онези, които се поставят извън законите, за онези, които се борят срещу устоите на държавата, срещу обществения строй, срещу обществената система, на която стоим ние, които поставят държавата в необходимата отбрана — за тях няма закони, те са извън законите! (Възгласи „Браво!“ и много продължителни ръкоплескания) Срещу тях са позволени всички средства, защото се защитава едно върховно благо: не животът на този или онзи, а животът, свободата и единството на България, на българския народ. (Продължителни ръкоплескания)

Но аз се връщам пак върху властта и управлението.

Стараете се, искате да получите подкрепа. Народът не че е против вас — това не мога да кажа — но народът не върви, народът не поема. Защо? Защото няма дух, защото няма кой да го поведе. Не е достатъчно да кажеш „брана държавата“, защото народът ще каже: и аз ще я браня, но в името на какво бъдеще, на какъв обществен строй, на какви идеи? Онези там са хванали горите и искат да ни наложат своя комунизъм, а вие в името на какъв идеен искате да ни водите? Вие му казвате, в името на една „силна, но не насилническа власт“, в името на едно управление „надпартийно“, но не „аполитично“. И как измисли тази формула бившият министър-председател, на която и сега аз не мога да проумея съдържанието: ние сме представители на една „национално силна и социално справедлива“ държава! Аз нищо не разбирам от тая формула. Простете ми, може би толкова съм останал надире, че не мога да проумея каква е тая държава „национално силна и социално справедлива“! „Социално справедлива“ в какво? В това, че обществен живот е така дезорганизиран! „Национално силна“ в какво? — С това, че народът стои настрана и че вие изнемогвате в борбата срещу елементите на рушението!

Говорите за дух, протягате ръка, искате — никой не се отзовава. Защо не си дадете сметка или ако сте си дали сметка, не сте ли си отговорили защо е това? Защото, казах ви, системата е изхабена. Хората са добри, но тая система е предварително вече изхабена. Тя има един пасивен капитал. 19 май не е неин капитал. Ако е неин — нямам нищо против вие да смятате за себе си, че това е така!

Таско Стоилков: Ще ви се разсърдят Петко Пенчев и Иван Харизанов! (Веселост)

Александър Цанков: Борбите срещу единния фронт са в ход. По ваша констатация — не само по моя — ние сме пред големи изпитания. Тия изпитания ще зависят както от онова, което става по фронтовете, така и от това как ние тук ще можем да се обединим и организираме и организирано да водим борбата срещу вътрешните врагове. Ние трябва да се подготвим да посрещнем евентуалните събития, които могат да ни се наложат и от външните врагове.

Как ще стане това? Г-н министър-председателят ни каза: „Аз съм готов да разговарям, аз не отказвам никому“. Аз съм благодарен на г-н министър-председателя — на мене той никога не е отказал среща; благодарен съм му и за приеми, и за това, с което ме е осведомявал. Но как да я организирам тая работа? Аз ви слушам какво говорите — ние сме в постоянен разговор с вас. От вас е фразата „така не може“, „така не върви“. Е, как трябва да върви — кажете! Смяна на системата. Да се намери начин не да се приобщят, а да се обединят и поведат обществените сили, които ги има в страната.

Ето дойде моментът да ви кажа, г-да народни представители: недейте си прави илюзия, че партияте са загинали! Не, партияте са в латентно състояние. Едни са активизирани — това са левите земеделци и комунистите. У всички други надделя благоразумието: да мируваме, да стоим настрана, да бъдем може би безучастни зрители, да не пречим. Но това беше досега. А сега, когато 1944 г. носи може би началото на решението на голямата война, така не може да продължава. Дайте да обединим обществените сили въз основа на едно идейно разбиране. Идейно толкова ли сме далече? Няма ли да намерим действително допирни точки, разбирателство? Но ако вие продължавате да стоите на тезата „безпартийна власт, но не аполитична“ — там грешите и никакъв резултат няма да се получи. Не е въпросът да възстановим политическите партии. Дайте им свобода. Последните режими ги запазиха, те ги стерилизираха, те ги консервираха, те съществуват. Аз бих им дал свобода, ако времето и външните условия позволяваха, за да видят своята участ.

Един народен представител: Ако условията позволяват!

Александър Цанков: Външното положение ако не позволява, няма да им дам свобода, защото те ще вземат да клеветят, да излагат името на България. Аз бих им дал свобода, за да поведе борба с тях и както до 19 май водих борба и ги сразях, така ще ги сразя, ако имам тая възможност, и сега. Но аз ще си взема възможността вече, въпреки законите. Ние сме политически същества, ние сме политически организми, ние не можем да се обречем на политическо самоубийство. Няма обществени сили, които ще се самоубият политически от каквито и да е високи политически съображения. Това няма да бъде! Искате ли и ние да конспирираме най-после?

Един народен представител: Да.

Александър Цанков: Да? Нямам този похват, но ще го добия. Ще добия този похват — това не може вече! Вие, властта, се намесихте и тия малки сили, които бяха останали, тия спити на деца и на младежи, които искаха да се организират, да си създадат един идеал, едно политическо разбиране, каквито бяха например легионерите, вие се опитате и тях да дезорганизирате и дори да ги унищожите, да ги унищожат държавната власт, защото там има специално назначен чиновник, прикрит под една друга фирма, на който задачата е да ги развличава. Тая обществен сила не е от толкова голямо значение, но все пак тя е един зародиш, едно начало. Вместо да улесните легионерите, вие ги спявате, вие ги мачкате, вие ги разлагате, вие ги унищожавате. Защо? Защото те не тръгвали след вас! А защо не тръгват след вас? Те ли са виновни, или вие сте виновни? Кой е виновният? Отговорете си и на този въпрос.

Не умеете, не можете. Пак затова, защото системата е позната вече, тя не е прясна. Въпреки вашия авторитет, вашите способности, вашите усилия и вашето трудолюбие, г-н министър-председателю, никой от обществените сили не тръгва след вас и не отива в помощ на държавата и на управлението.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Г-н Цанков, давам Ви още половин час, значи точно до 1 часа, за да свършите.

Александър Цанков: Да, ще завърша.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Моля Ви се, завършете, защото в 1 часа трябва да вдигнем заседанието.

Александър Цанков: Ще се помъча да свърша след половин час. Аз мисля, че се разбрахме и че сме наясно по този въпрос, който възбужда и вас. Необходима е коренна промяна в системата на управление; необходимо е да се обединят усилията на всички обществени сили у нас. Иначе един ден може да отидем всички в крайности, да се изправим пред анархия и Бог знае какво ще стане, кой с кого и кой срещу кого ще бъде. Пред тази анархия ние можем един ден да се изправим.

Недоволни ли сте от моето държание? Та аз толкова пъти ви протягам ръка. Това не са авеню. Не, Би било обидно и за вас и за мене да смятате, че ви се offeriram. Аз съм винаги коректен. Аз винаги съм се старал с критиките си, колкото мога, да отправя Парламента и управлението в един по-правилен път. Не мога обаче да се похваля с някакъв успех в това отношение. Нещо повече: понеже тук съм подложен на остракизъм и даже на подозрение.

Г-да народни представители! Какво е външното положение на България? 1943 г. е година извънредно богата със събития. Тя ще остане забележителна в историята. Припомнете си фактите. Нека започнем с източния фронт. С трепетно възмущение не, със страх, не го крия, следях и аз събитията на източния фронт. Когато ставаше обсадата на Сталинград, аз не спях, аз не спях. Не спях не само за съдбата на Германия и на Европа, не спях и за съдбата на България. Германците отстъпват! У нас се яви смут и бих казал нещо повече — започнахме да се заразяваме с всички от чувството на страх не, на поражение. Германците губят! Германците, които бяха на хиляди и няколко стотин километра навътре в руската степ и ето те сега се оттеглят, отстъпват чучо ли не катастрофално, стремглаво. Италия капитулира! Италия изневери! Оста остана само с едно колело. Германия остана сама в Европа. Крепостта Европа е уязвена. Тя не е това страшилище, което представляваше, защото ето вече цяла Южна Италия е под англо-саксонския ботуш. Африка биде опразнена. Дойде и това нещастие за нас, за нашето отечество — смъртта на цар Борис III. И това нещастие ни сполетя нас, нашето отечество. Станаха срещи: среща в Москва, среща в Кайро, среща в Техеран. Съдбата на Европа се решава. А англо-саксонците печелят победата. Спасявайте се, българци, вземайте мерки! И когато всевишният призова в своите селения нещастният наш български цар, ние преживяхме смут. Мнозина се питаха тогава: не е ли дошъл моментът вече да завъртим стрелката, да завъртим колелото на българската история? То не биде, разбира се.

Г-да! Мене ме обвиняват, че съм бил непоправим германофил. Аз протестирам! Аз съм само българофил, защото съм българин. И ако аз имам един политически разбиращия, които вие знаете не от днес, не от вчера, това не е защото съм акционер в някой тютюнев синдикат или в някоя фирма за износ на тютюн и на не знам що си в Германия, но защото по съвест съм убеден, че след Ньойския договор за нас нямаше друг път. Аз не отговарям за тая политика, която България следва досега. Аз не съм подписал нито един акт, но аз имам политически разбиращия, които се схождават с вашите и с техните. (Сочи министрите) За тая политика обаче — нека се разберем — аз отговорности не нося, не отговарям. Затова и понасям думата, за да кажа от тая трибуна в тия критически моменти моето становище, защото наближава краят, наближава решението. Войната ще бъде решена. Един или друг ще победи. Кой? Ще видим. Но аз трябва да си кажа думата — затова заех трибуната — и по външнополитическите въпроси.

В 1915 г., когато България взе участие в първата голяма война — не зная дали съм изнасял това в нашия Парламент — аз и група интелигентни българи подписахме манифест, с който протестирахме за участието на България във войната наред със Съюза. Бях застрашен да бъда даден под военен съд. Не ме дадох. Не дадох и другите. Но когато се обяви войната, с всички сили, колкото можех — млад човек бях тогава — помагах. От сърце и душа желях победата на Германия — верующ съм и молех Бога да благослови германското оръжие, защото от едно поражение на нашите съюзници не очаквах нищо добро. Резултатите се знаят. Ньойският договор определи нашето положение и нашата външна политика. Не по каприз, не по произвол, за жажда за мък ние отидохме с оста. Ние отидохме с оста и защита на нашите интереси. И голямата заслуга на нашия цар, като политик и държавен глава, е, че той избра най-правилния път. Негова заслуга е, че със своето умение можа да остави България — малко и да не е неутрална — извън войната. И ако ние успеем да останем извън войната, това ще бъде венецът на едно велико дело, което ще увенчае една велика епоха в историята на България. То обаче не зависи само от нас. Всякога ние трябва да бъдем готови да браним границите си и да пазим — може би стана вече банално — завета на покойния цар Борис III — обединена България.

Г-да народни представители! Нашата международна политика е минала много фази в своето развитие. Когато аз и моят заместник Андрей Ляпчев управлявахме България 2—3 години след войната, нашата политика се изчерпваше с две думи: добросъседски отношения. Но да знаете как се отнасяха нашите съседи с нас, колко горчиви чаши трябваше да гълтаме, да търпим даже и унижения, за да запазим съюзиштво на страната и да предпазим България от външни посегателства, защото имаше моменти, когато върху нас можеше да се посегне от нашата западна съседка! Тя не ни беше добросъседка.

Г-да народни представители! В този момент ми иде на ума един факт, който аз ще споделя с вас. Ще го споделя с вас, защото искам да бъда справедлив пред паметта на един чужд монарх — че и там отношенията вече бяха взели да се коригират, да се поправят. Думата ми е за крал Александър сръбски и за неговото посещение след 19 май. Г-н Георги Кьосеванов ще има да ни разправи един ден много интересни и с голямо историческо значение факти от онова време. Ние бяхме в една депресия, ние не знаехме какво става с царския институт, дали България ще бъде запазена като монархия, дали въобще ще бъде запазена като свободна държава. Александър I, за да засвидетелства своите добри чувства пред нашия покоен цар и за да покаже и на сръбските авантюристи, че морето не е до колена, че има рибари, които не стават така лесно, направи своето посещение в София. С това той подчерта своята солидарност и своите приятелски и сърдечни чувства към нашия цар.

Това, което ще ви разправя, аз го зная от самия покоен цар. И ако с това бих засегнал неговата памет, аз моля неговите близки да ме простят, моля и всевишния да ме прости.

Крал Александър дойде. Взеха се големи мерки за неговата сигурност, ако си спомняте. Аз бях уверен в здравия смисъл, в здравия разум на българския народ, аз вярвах, че няма да стане нищо в България. Но бяха взети страшни мерки — спомняте си. Посещението стана. Аз бях представен на покойния крал и т. н. Двамата

монарси семейно се оттеглиха в Кричим. Рано една сутрин царят взема автомобила си, сам той шофира и, свършено инкогнито, без никой да знае, завежда крал Александър в Пловдив. Народът, като че ли по етерните вълни, узнал за пристигането на двамата монарси, им устрои грандиозна и сърдечна манифестация. Крал Александър се побоял дали при този изблик на чувства от страна на народа няма да пострада. Царят му казал: „Не бойте се, аз зная къде Ви водя.“ И когато се връщат в Кричим, крал Александър му каза: „Брате!“ — това са думите му — „Ти си на прав път, аз не. Но ако се върна жив“ — предстоеше му пътуването в Франция — „аз зная вече какво да направя. Така не може у нас.“ Тогава в Югославия царяха режими не като нашите, а по-жестоки, по-сурови, но все пак без боя, без идейност. Съдбата не го пощади.

Изнасям този факт, защото искам да отговоря на младия крал Петър II, който, за негово нещастие, сега е поставен под благоволенieto на г-н маршал Тито. Той държа една реч в Кайро, в която каза, че като се свърши войната, България трябва да бъде наказана, и наказана заслужено. Ако младият крал знаеше чувствата и отношенията между неговия баща и нашия покоен цар, той никога нямаше да помисли за отмъщение, както ние никога не мислим да отмъщаваме на сръбите. За какво да им отмъщаваме? Да им забиваме на съдбата ли? Далеч от всичко това!

Малко се отклоних, г-да народни представители, но пак се връщам на големия въпрос — на нашата външна политика. Още няколко думи и свършвам.

Г-да народни представители! Събитията, които станаха около нас — германското отстъпление в 1943 г., капитулацията на Италия и срещите, които изброих — и това, че нашият цар Борис рече не е между живите и като че ли сме осиротели и ще бъдем съвсем без ръководство, заставят хората, пък и някои от нашата среда, да казват — даже и тук от трибуната се каза — „Не е ли време да направим — и аз ще употреба вече тая баналност — преценка на ценностите? Вземете пример от Финландия и Унгария, които водят национална политика. Германия губи войната; англо-саксонците я печелят; те разпореждат вече със съдбата на света; какво правим ние?“ На прост език казано това значи „Изгонете германците!“ — като че ли ние сме окупирани от тях — „Престанете да служите на Хитлерова Германия; елате да се присъединим към англо-саксонците и към братска Русия, за да се спасим.“

Сирко Станчев: Казват го комунистите.

Александър Цанков: Аз разсъждавам, г-н Станчев. На политически език това се казва ревизия, ревизия радикална, да завъртим колелото на 360 градуса, за да се спасим.

Г-да народни представители! Вярвате ли в победата на Германия?

От народните представители: Вярваме, вярваме.

Александър Цанков: И аз вярвам, и вие вярвате.

Стефан Радионов: И целият народ вярва.

Александър Цанков: И целият народ вярва, и аз вярвам. Но има хора, които не вярват. Аз не ги осъждам. Аз не бих си позволил никого от тях да клеймя и на никого от тях да прикача каквото и да е прозвище, защото ги познавам. И те, водими от свои съображения, искат благото на България, нейното преуспяване, нейното добро бъдеще. Но всеки има своето убеждение и разбиране и ние имаме нашите разбиращения.

Германия няма да бъде победена!

От народните представители: Няма!

Александър Цанков: Ако, г-да, вие смятате, че англо-саксонците и Русия ще победят, ще ми кажете за това вашите аргументи. Но аз зная вашите аргументи кои са: Германия е в отстъпление, хиляда километра вече е отстъпила, а тя беше две хиляди километра близо навътре в руската степ; Италия капитулира; оста не съществува; всички германски градове са разрушени; страшна е мизерията в Германия; германският народ ще бъде деморализиран; англо-саксонците къде не побеждават, къде не са? А аз, г-да, ги виждам само при Волгуно, виждам и посещенията, които ни правят тук. Германия ще победи, защото армия, която отстъпва без да се деморализира, която не дава пленници, която не дава никаква военна плячка, тая армия не може да бъде победена. Какви планове са имали германците по-рано и какви планове изпълняват сега, не зная — аз не си позволявам да навлизам в разбор и обсъждане на военните проблеми и на военните задачи на Германия. Германия ще победи, защото има едно гениално командване; Германия ще победи, защото е непобедима със своята техника, със своя организаторски гений; Германия ще победи със съзнанието и с духа на своя народ и на своята армия. (Ръкоплескания) Там е величието на Германия. За нея капитулацията е изключена. За нея има погром и катастрофа, или победа. Среден път няма.

Ще си позволя да съобща един факт, да го споделя с вас. В 1936 г., по препоръката на покойния цар, аз трябваше да замина в чужбина, за да се ориентирам в международното положение и да видя това, което ставаше в Германия. Тази претържка ми се даде след едно недоразумение, което ние имаме по управлението и по участието на двама мои другари в кабинета. Аз отидох в Германия и имах щастливия случай да бъда представен и да говоря с първия човек, с водача на германския народ, с водача на третия Райх. Позволих си да го запитам, защото тогава този беше палещият въпрос: ще има ли война, Германия ще предизвика ли войната? Задалох въпроса направо: ще воювате ли, Ваше Превъзходителство? — „Не, няма да воювам. Аз съм бил обикновен войник на

фронта и съм преживял всичките ужаси на войната, аз война не желая; но ако войната ми се наложи, няма да я отхвърля, ще я поема. Но криви сметки си правят нашите врагове, ако мислят, че Германия ще бъде погрозена. (Ръкоплескания) Германия няма да бъде погрозена! Ако, паче чаяния, провидението е предопределило да загинем, с нас, с Германия ще загине и Европа. Аз помислих, че това е една заплаха и екзалтация за момента, но зърнах в кабинета му един грамаден глобус, обърнат срещу нас, с картата на Европа. Видях в центъра на Европа Германия и веднага ми стана ясно какво значи загиването на Германия, на един 80 или 100-милионен народ в сърцето на Европа, гръбнакът на Европа, представител, както някога древният Рим, на европейската култура и цивилизация, на европейската наука, на европейската техника. Народът, който дава своя отпечатък на Европа, ако действително загине, той ще повлече и Европа. Той няма да загине. И германският войник си дава сметка какво значи поражението на Германия. Той ще се бие до последния човек, ще победи и ще се наложи.

Ето моите упования, ето моята вяра в победата на Германия.

Обрешко Славов: Петко Стайнов не е съгласен.

Александър Цанков: Аз зная вашето убеждение, г-н Стайнов, и не Ви се сърдя. Приятели сме, седим един до друг и често пъти си конферираме.

Косю Анев: Той е англофил.

Александър Цанков: Г-да народни представители! Каква е задачата на нашата външна политика? Задачата на нашата външна политика е да отстоям правото на съществуване на обединена България, бидейки в средата на Югоизточна Европа държава на мира и реда. Без да получи естествените си граници, без да се закрепят българската държава, свободна и независима, мир в Европа и в Югоизтока не може да има и няма да има.

Никола Василев: Вярно е.

Александър Цанков: Ние не сме воинствени, ние не сме водили войни за завоевания. Нашата армия такива традиции няма. Ние сме се били за освобождението на нашите съседи — и на сърби, и на гърци. (Ръкоплескания)

Д-р Никола Минков: Така е.

Александър Цанков: Завоевания ние не знаем. Ние сме воювали, за да се освободим и да се обединим. И ето ние сме обединени сега. Такава е традицията на българската армия. Тя не е завоевателна. Това е нейната слава и нейната чест. Вземете която щете война — и войната в 1885 г., и тази в 1912—1913 г., и първата голяма война, и сегашната война — ще видите, че ние за чуждо не ламтим, чуждото не желаем, но и нашето няма да дадем. Не е ли това заветът на цар Бориса? И в разискванията, които станаха тук, той не се ли изрази в форма на клетва, на обет: да пазим границите на обединена България! Да, ще ги пазим. От нас нищо не се иска. Никой не иска да воюваме. В това бъдете сигурни. Нашата армия тежи там, където е. От нас се иска да пазим собственото си отечество, да пазим непоколебимото дело на цар Борис III обединител — границите на обединена България. И който посегне върху нас, ще ни срещне. Ще ни срещне и на земята, ще ни срещне и по въздушните простори. Ще срещне в небесните висини ония храбреци, които записаха нови чутковни подвизи в историята на българската армия. (Бурни ръкоплескания)

Не е достоен българин онзи, който не брани отечеството си. Аз не вярвам, че има такъв българин и тук, и там и между ония, които не мислят като нас.

Жико Струнчев: Те са в Лондон.

Александър Цанков: За тях не говоря. Аз говоря за тия, които са тук, за вас и за нас, които имаме своите разбираня.

Стамо Колчев: Ония не са българи.

Александър Цанков: Това е заветът на цар Борис III. Да бъдем готови, винаги готови да пазим това дело, което ни се даде в наследство. Защото, г-да народни представители, няма по-страшно наказание за един гражданин и за един народ от презрението. Ако ние не бъдем достойни стражи на отечеството си, ние ще заслужим презрението на света и на историята. Не е важно дали ще съществуваме. Един презрян народ — това е най-страшното наказание, което съдбата може да изпрати на един голям или малък народ. Ние ще пазим границите на нашето обединено отечество, ние сме длъжни да ги пазим, за да оставим наследството, което ни се предаде, на онези, които растат и които ще поемат съдбините на отечеството ни — на грядущите поколения, на нашите деца. За тях ние сме длъжни да дадем всички жертви, дори ако бъдат и кървави. Готови ли сме? Готови сме! Но дайте да се обединим, дайте да си протегнем ръка, като сменим системата и като се наредим всички под знамето на отечеството. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Г-да народни представители! Постъпили са: от Министерството на вътрешните работи и народното здраве — законопроект за изменение и допълнение на закона за общата администрация и на наредбата-закон за държавната полиция.

От Министерството на търговията, промишлеността и труда — законопроект за изменение и допълнение на закона за обществените осигуровки.

Днешното заседание е приключено.

За идното заседание, което ще бъде утре, 28 декември, 15 ч., председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите през 1944 бюджетна година по: а) Министерството на търговията, промишлеността и труда и б) Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

2. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за приходите на държавата за 1944 бюджетна година.

3. Второ четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1944 бюджетна година.

Първо четене на законопроектите:

4. За бюджета на разните фондове на държавата за 1944 бюджетна година. (Продължаване на разискванията)

5. За бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1944 бюджетна година.

6. За учредяване на фонд „Цар обединител Борис III“.

7. За изменение и допълнение на закона за общата администрация и на наредбата-закон за държавната полиция.

8. За изменение и допълнение на закона за обществените осигуровки.

Второ четене на законопроектите:

9. За изменение и допълнение на чл. 194 от закона за бюджета, отчетността и предприятията.

10. За изменение на закона за стоковите борси.

Който г-да народни представители приемат предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварям заседанието.

(Затворено на 13 ч. 5 м.)

Подпредседател: Д-Р ПЕТЪР КЮСЕИАНОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ